

ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU PREGĂTIREA
DOCUMENTELOR NECESARE PENTRU
DESFĂȘURAREA PROCEDURII DE EVALUARE
STRATEGICĂ DE MEDIU (SEA) PENTRU PROGRAMUL
INTERREG IPA DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ
ROMÂNIA – REPUBLICA SERBIA PENTRU PERIOADA
DE PROGRAMARE 2021-2027

RAPORT DE DEFINIRE A
DOMENIULUI DE APLICARE

8 SEPTEMBRIE

2020

Declinare a răspunderii:

Autorii prezentei publicații sunt unicii răspunzători pentru conținutul ei.

Autorii:

Prezentul document a fost pregătit în cadrul procedurii SEA pentru Programul IPA CBC România - Serbia 2021- 2027 implementat de KVB Consulting & Engineering SRL

Datele de contact ale furnizorului de servicii de consultanță:

KVB Consulting & Engineering SRL

Str. Mitropolit Varlaam nr. 147, Sectorul 1, București 12903, România

Datele de contact ale autorului principal:

Geograf Roxana OLARU

KVB Consulting & Engineering SRL, roxana.olaru@kvb.ro, +40 733 107 793

CUPRINS:

I.	INTRODUCERE.....	5
1.1	SCOPUL RAPORTULUI DE DEFINIRE A DOMENIULUI DE APLICARE.....	5
II.	STABILIREA OBIECTULUI PROGRAMULUI PENTRU SEA	5
1.2	PREZENTARE PE SCURT A PROGRAMULUI	5
1.3	OBIECTIVELE ȘI DOMENIILE DE INTERVENȚIE	5
1.4	PRIORITĂȚILE CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN DOMENIUL DE APLICARE AL PROGRAMULUI.....	6
III.	STABILIREA AMPLORII PROBABILE A EFECTELOR.....	8
1.5	EFECTELE ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL REGIONAL ȘI TRANSFRONTALIER	8
1.6	CARACTERISTICILE TERITORIULUI AFECTAT	10
1.7	CARACTERISTICILE EFECTULUI PROGRAMULUI ASUPRA MEDIULUI.....	11
IV.	DEFINIREA DOMENIULUI DE APLICARE AL EVALUĂRII.....	12
1.8	PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE ȘI OBIECTIVE RELEVANTE DE PROTECȚIE A MEDIULUI	12
1.9	PROBLEMELE DE MEDIU IDENTIFICATE.....	14
1.10	OBIECTIVELE SEA	16
1.11	INFORMAȚII DE REFERINȚĂ	16
1.12	METODE DE EVALUARE	36
V.	STRUCTURA RAPORTULUI SEA	36
VI.	PROCEDURA SEA	37
6.1	CONSULTĂRI.....	37
VII.	EFECTE DE MEDIU POSIBILE ASUPRA TERȚELOR ȚĂRI	37
VIII.	SURSE	38

LISTĂ DE ACRONIME

CBC	Cooperare Transfrontalieră
DRS	Strategia pentru Regiunea Dunării
EMERALD	O rețea ecologică care constă în Arii de Interes Special pentru UE
UE	Uniunea Europeană
EUSDR	Strategia UE pentru Regiunea Dunării
EUSAIR	Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică
IPA	Instrumentul UE de Asistență pentru Preaderare
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale pentru Statistică
OP	Program Operațional
SEA	Evaluare Strategică de Mediu
Directiva SEA	Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului.
Definire a domeniului de aplicare	Stabilirea domeniului de aplicare a Evaluării Strategice de Mediu
km ²	kilometru pătrat

I. INTRODUCERE

I.1 SCOPUL RAPORTULUI DE DEFINIRE A DOMENIULUI DE APLICARE

Prezentul document face parte din Notificarea care îi va fi transmisă Autorității Competente pentru Protecția Mediului în vederea inițializării procedurii SEA pentru Programul Interreg IPA de Cooperare România – Republica Serbia propus pentru perioada de programare 2021-2027. Programul IPA CBC România – Serbia pentru perioada de programare 2021 – 2027 este disponibil în momentul de față pe website-ul: <http://www.romania-serbia.net/>, în secțiunea dedicată Programării post-2020 și este anexat în Anexa 1 la prezentul Raport.

Prezentul document conține informațiile relevante de care trebuie să țină cont autoritățile pentru protecția mediului din Serbia și din România pentru obținerea avizului lor cu privire la domeniul de aplicare al studiului SEA care ar trebui să fie elaborat în vederea obținerii acordului de mediu necesar.

Instituțiile, părțile și persoanele interesate au fost deja invitate să își comunice observațiile și sugestiile pentru îmbunătățirea proiectului de document de programare.

II. STABILIREA OBIECTULUI PROGRAMULUI PENTRU SEA

I.2 PREZENTARE PE SCURT A PROGRAMULUI

Documentul de definire a domeniului de aplicare este pregătit pentru al doilea proiect (7 octombrie 2020) de Program IPA CBC România-Serbia pentru perioada de programare 2021 – 2027, care include trei județe din România (Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți) și șase districte din Republica Serbia (Severnobanatski, Srednjobanatski, Južnobanatski, Braničevski, Borski și Podunavski). Suprafața totală este de 40.596 km² (53,1 % în România/46,9% în Serbia). Zona vizată de program este împărțită în două regiuni NUTS2 în România și două regiuni NUTS2 în Serbia.

I.3 OBIECTIVELE ȘI DOMENIILE DE INTERVENȚIE

Următoarele patru Obiective de Politică vor fi finanțate prin viitorul Program IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027:

1. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și corectă, a investițiilor ecologice și a investițiilor în „creșterea albastră”, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor.
2. O Europă mai socială, care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale prin îmbunătățirea accesului la servicii favorabile incluziunii, îmbunătățirea accesului la educație și a calității educației, asigurarea accesului egal la serviciile de asistență medicală și dezvoltarea infrastructurii necesare pentru realizarea transfrontalieră a acestor obiective pe termen lung.
3. O Europă mai apropiată de cetățenii ei prin susținerea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.
4. O Europă mai sigură – un Obiectiv Specific Interreg – prin promovarea acțiunilor

în domeniul gestionării frontierelor și al gestionării migrației și a mobilității, inclusiv în domeniul protecției migranților.

1.4 PRIORITĂȚILE CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN DOMENIUL DE APLICARE AL PROGRAMULUI

Justificarea alegerii obiectivelor de politică și a obiectivelor specifice Interreg, prioritățile corespunzătoare și formele de asistență sunt prezentate mai jos, în conformitate cu Secțiunea 1.3, Tabelul 1 din Programul analizat în momentul de față (consultați Anexa 1).

Prioritatea 1: Protecția mediului și gestionarea riscurilor

Justificarea priorității 1: Investițiile în domeniul protecției mediului și al gestionării riscurilor se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: performanța slabă a infrastructurii de mediu, zone afectate puternic de poluare, riscuri de mediu, neconștientizarea de către populație a amenințărilor la adresa mediului și lipsa cunoștințelor privitoare la soluțiile ecologice, etc.

Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și corectă, a investițiilor ecologice și a investițiilor în „creșterea albastră”, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor.*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

1. Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, îmbunătățirea infrastructurii ecologice, mai ales în mediul urban, și reducerea poluării;
2. Promovarea energiei regenerabile;
3. Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ;
4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezistenței la dezastre.

Prioritatea 2: Educația și asistența medicală

Justificarea priorității 2: Investițiile în infrastructura și serviciile pentru educație, formare și asistență medicală se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: accesibilitatea redusă a serviciilor sociale și de asistență medicală în regiunile îndepărtate, infrastructură de îngrijire medicală veche, o rată de șomaj crescută în rândul populației tinere și active din zonele rurale, grupuri vulnerabile, incluziune socială care lasă de dorit. Se va acorda o atenție deosebită educației digitale și trainingurilor pentru îmbunătățirea nivelului general al aptitudinilor și competențelor digitale, dar și investițiilor pentru facilitarea accesului la dispozitive TIC, mai ales pentru tinerii din zonele rurale și îndepărtate.

Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai socială, care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

5. Îmbunătățirea accesului la educație, formare și învățare continuă și a calității acestora la nivel transfrontalier în scopul îmbunătățirii nivelului de educație și a competențelor astfel încât să fie recunoscute peste granițe;
6. Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate, favorabile incluziunii, în domeniul educației, al formării și al învățării continue prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin susținerea rezilienței pentru învățământul și formarea la distanță și online;
7. Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor sanitare și a serviciilor de îngrijire pe termen lung la nivel transfrontalier.

Prioritatea 3: Turismul integrat și patrimoniul cultural și natural

Justificarea priorității 3: Dezvoltarea durabilă este esențială pentru turismul din viitor. Conservarea biodiversității, respectul pentru autenticitatea socioculturală a comunităților gazdă, asigurarea protecției sociale și a securității economice a comunităților gazdă și utilizarea durabilă a resurselor de mediu trebuie să reprezinte pilonii noului model de turism. Această criză ne dă ocazia să acordăm mai multă atenție strategiilor din domeniul turismului, astfel încât să coordonăm acțiuni la nivelul tuturor părților interesate. Integrarea unui model de economie circulară în lanțul valoric din domeniul turismului care implică producătorii, distribuitorii, consumatorii și agențiile de protecție a mediului este esențială. Este necesară tranziția către un turism care funcționează eficient din punctul de vedere al resurselor și produce un nivel scăzut de emisii de dioxid de carbon, dar trebuie să se pună accentul și pe reziliența și competitivitatea acestui sector. Turismul reprezintă una dintre industriile care au înregistrat creșterea cea mai rapidă și a dus la o creștere cu 10% a PIB-ului și a creat 27 de milioane de locuri de muncă directe și indirecte în toate statele membre UE. Investițiile și măsurile care trebuie să fie implementate se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: „cererea digitală” scăzută în domeniul turismului în ambele țări, lipsa produselor competitive de turism și competențele scăzute în ceea ce privește dezvoltarea și marketingul produselor, și valorifică punctele forte ale regiunii, care are o poziție geografică excelentă pentru turism: numeroase locuri care fac parte din patrimoniul natural, istoric și cultural și active termale și de wellness excelente.

Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai apropiată de cetățenii ei prin susținerea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

8. Susținerea dezvoltării locale sociale, economice și de mediu integrate, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltarea locală la inițiativa comunității.

Prioritatea 4: Gestionarea frontierelor

Justificarea priorității 4: Susținerea de către UE a unui obiectiv specific Interreg dedicat

frontierelor externe va contribui la reducerea vulnerabilității frontierelor externe pe baza unei conștientizări comprehensive a situației și va garanta frontiere UE sigure, care funcționează bine. În plus, scopul programelor privitoare la frontierele externe este pregătirea țărilor candidate și potențial candidate pentru a deveni membre UE, inclusiv prin sprijinul în ceea ce privește implementarea unor sisteme și proceduri pentru pregătirea perspectivei de frontiere interne viitoare. Nevoia de finanțare a obiectivului specific Interreg 2 rezultă din specificul zonei vizate de Program. Lungimea frontierei din teritoriul care face obiectul programului este de 548 km, din care 235 km (42,8%) sunt pe Dunăre. Această lungime reprezintă 1% din lungimea totală a frontierei externe a Uniunii Europene. De-a lungul acestei frontiere comune există 8 puncte rutiere de trecere a frontierei, două puncte feroviare de trecere a frontierei și un punct fluvial de trecere a frontierei. Din moment ce peste 4 milioane de persoane și 1,5 milioane de mijloace de transport de marfă trec frontiera în fiecare an, Programul trebuie să stabilească priorități și măsuri dedicate pentru gestionarea mobilității și a punctelor de trecere a frontierei.

În plus, migrația globală și provocările asociate cu aceasta, cum ar fi lipsa securității și a stabilității, conturează o lume nouă, care evoluează rapid, și această dinamică va afecta Europa într-o măsură semnificativă. Conform Frontex, Balcanii Occidentali se confruntă în continuare de migrații ilegale care încearcă să ajungă în Europa Occidentală. Din moment ce Serbia reprezintă traseul central prin Balcanii Occidentali, ea este punctul principal de trecere în acest sens. Cu toate acestea, frontierele dintre Serbia și România s-au confruntat cu un aflux de migrați mai mic în 2018 în comparație cu alte frontiere. Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai sigură.*

III. STABILIREA AMPLORII PROBABILE A EFECTELOR

1.5 EFECTELE ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL REGIONAL ȘI TRANSFRONTALIER

Prioritățile, măsurile și intervențiile care se încadrează în Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 vor avea per total un impact pozitiv asupra mediului.

Zona vizată de program beneficiază de existența unei suprafețe mari ocupate de parcuri naturale naționale, care au atât valoare turistică, cât și valoare ecologică. Cu toate acestea, trebuie să se acorde o atenție deosebită protejării zonelor respective și a biodiversității existente.

Profilul economic al zonei vizate de program, care include exploatarea miniere de amploare, creează zone afectate puternic de poluarea solului și a apei. În plus, declinul activității industriale are drept rezultat o creștere a amplasamentelor industriale abandonate și a zonelor contaminate. Aceste terenuri industriale dezafectate reprezintă o amenințare semnificativă la adresa sănătății umane, a florei și a faunei, fără a exista posibilitatea reintroducerii în circuit a acestor terenuri pe termen scurt. Prin urmare, sunt necesare investiții în măsuri pentru

reabilitarea/decontaminarea terenurilor astfel încât acestea să le fie redade comunităților sau naturii.

Faptul că populația nu este conștientă de amenințările la adresa mediului și faptul că infrastructura de gestionare a deșeurilor și a apelor reziduale este insuficientă au drept rezultat depozite de deșeuri și gropi de gunoi necontrolate. De exemplu, „în Serbia, doar 12% din populație este conectată sistemul de colectare a apelor uzate urbane (situația din 2017). În România, aproape jumătate din populație este conectată la sistemele de colectare a apelor uzate, dar există disparități mari între zonele urbane și rurale”.

Programul promovează măsuri de reabilitare a terenurilor industriale, a gropilor de gunoi vechi sau ilegale, a zonelor contaminate, astfel încât aceste terenuri să îi fie redade comunității și să fie folosite pentru activități sociale, economice sau locative sau să redevină situri naturale.

Din cauza nivelului scăzut de monitorizare a poluării solului, a apei și a aerului, populația este mai puțin conștientă de nivelul real al poluării în cadrul comunităților.

Programul investește în acțiuni și măsuri de sensibilizare în ceea ce privește importanța comportamentului responsabil și a protecției mediului.

Deși centrele urbane situate în zona vizată de program nu sunt foarte mari, amprenta lor de carbon este totuși semnificativă ca urmare a utilizării unor autoturisme foarte poluante și a sistemelor de încălzire nedurabile, dar și din cauza măsurilor de eficiență energetică insuficiente.

Acesta este motivul pentru care programul propune acest obiectiv specific pentru finanțarea investițiilor în infrastructura ecologică în cadrul zonelor urbane și pentru finanțarea măsurilor de sensibilizare a populației rezidente. Conceptul de „infrastructură ecologică” este relativ nou și se va acorda o atenție deosebită promovării sale și dezvoltării unor soluții pilot care pot să fie reproduse ulterior. Structurile cele mai comune care vor fi vizate sunt: parcurile, străzile mărginite de copaci, acoperișurile verzi, spațiile deschise, terenurile de joacă, terenurile agricole și pădurile din cadrul orașelor, etc.

Programul propune măsuri cum ar fi:

- Investițiile în domeniul resurselor naturale, al ecosistemelor și al biodiversității, inclusiv în tehnologii de protecție a mediului;
- Implementarea măsurilor de reducere a poluării și de sensibilizare (de ex., colectarea și tratarea deșeurilor, piste pentru biciclete, sortarea și măsurile 5R);
- Investiții în activitățile dedicate controlului poluării și reabilitării râurilor și a terenurilor industriale dezafectate;
- Investiții în activitățile dedicate reabilitării terenurilor industriale și a terenurilor contaminate;
- Investiții în măsuri de îmbunătățire a calității aerului;
- Investiții în domeniul protecției mediului (de ex., zone verzi urbane);
- Investiții în infrastructura ecologică în zonele urbane (de ex., gestionarea apelor pluviale, sisteme de scurgere durabile, străzi verzi, acoperișuri verzi, pavaje

permeabile/poroase, răcirea naturală a clădirilor, sisteme de reciclare, structuri subterane pentru reținerea apei de ploaie, cisterne și butoaie pentru colectarea apelor pluviale și infrastructură ecologică și/sau „albastră”);

- Strategii și planuri de acțiune comune pentru soluționarea problemei poluării și protecția biodiversității;
- Testarea unor unelte și instrumente noi, experimentele, transferul de soluții de la o parte interesată la alta și intensificarea cooperării transfrontaliere în domeniul biodiversității, al infrastructurii ecologice și al reducerii poluării.

Toate măsurile propuse ar putea să contribuie la Pilonul II „Protecția mediului” al EUSDR și la Pilonul III “Calitatea mediului” al EUSAIR.

Propunem ca, atunci când se implementează fiecare proiect care rezultă din Prioritățile propuse de Program, să se desfășoare o evaluare a impactului asupra mediului astfel încât să se stabilească cât de semnificativ este impactul și ce măsuri de remediere și de compensare ar trebui să se ia, dacă este cazul. În momentul de față nu dispunem de suficiente informații pentru stabilirea amplitudinii probabile a efectelor conform Anexei II la Directiva SEA.

În acest sens, propunem desfășurarea unei SEA simplificate care se concentrează pe furnizarea unor sugestii în vederea planificării detaliate a fiecărei intervenții, astfel încât să se reducă riscurile posibile și să se maximizeze beneficiile pentru mediu.

1.6 CARACTERISTICILE TERITORIULUI AFECTAT

Zona vizată de Programul Interreg IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 include trei județe din România și șase districte din Republica Serbia.

Este important faptul că zona vizată de program se află în centrul Macroregiunii Dunării și se suprapune parțial cu Macroregiunea Adriatico-Ionică, din care face parte întregul teritoriu al Serbiei. Cele două țări partenere cuprind o parte mare din bazinul Dunării. Suprafața lor totală reprezintă 10% din bazin în Serbia și 29% din bazin în România.

Suprafața totală este de 40.596 km² (53,1 % în România/ 46,9% în Serbia) și include județele românești Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți și districtele sârbe Severnbanatski, Srednjobanatski, Južnobanatski, Braničevski, Borski și Podunavski. Zona vizată de program este împărțită în două regiuni NUTS2 în România și două regiuni NUTS2 în Serbia.

În Serbia, trei districte din Banatul Sârbesc aparțin Provinciei Autonome Vojvodina, o unitate administrativă clasificată ca regiune statistică NUTS2 în conformitate cu Decretul privind Nomenclatorul Unităților Teritoriale de Statistică (Monitorul Oficial al Republicii Serbia nr. 109/2009 și 46/2010), prin care a fost revizuită situația unităților teritoriale de statistică din Serbia după criteriile UE. Districtele Braničevski, Borski și Podunavska aparțin regiunii statistice NUTS2 din Serbia de Sud și de Est.

În România, Județul Mehedinți este încadrat în Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest. Județele Caraș-Severin și Timiș sunt încadrate în Regiunea de Dezvoltare Vest.

Teritoriul vizat de program din Republica Serbia reprezintă 20,8% din totalul suprafeței naționale, o pondere mai mare decât în România, unde cele trei județe reprezintă doar 9% din teritoriul național. În zona vizată de program locuiesc aproximativ 2,2 milioane de oameni.

Lungimea frontierei dintre România și Republica Serbia care face parte din teritoriul vizat de program este de 548 km, din care 235 km (42,8%) pe Dunăre. Lungimea frontierei din zona vizată de program reprezintă 26% din frontierele externe ale Republicii Serbia și 17% din frontierele externe ale României. De-a lungul acestei frontiere comune există 8 puncte rutiere de trecere a frontierei, două puncte feroviare de trecere a frontierei și un punct fluvial de trecere a frontierei. În plus, există 6 porturi fluviale în Serbia și 3 pe malul românesc.

Geografia regiunii este complexă și eterogenă.

Câmpiile din Banat se întind în nordul districtelor sârbe și în Județul Timiș. Mergând spre sud-est, dealurile de tranziție dintre câmpie și munți duc la centrul ocupat de Carpații Meridionali, cu Munții Banatului, Munții Țarcu-Godeanu și Munții Cernei și altitudini cuprinse între 600 și 2100 de metri în județul Caraș Severin. Dunărea curge prin Câmpiile Banatului de Sud, la granița cu districtul Braničevski și ajunge la frontiera dintre România și Serbia în apropierea localității Baziaș din România. În România, județele sunt traversate de râurile Timiș, Cerna, Caraș și Nera. Unele din acestea trec prin văi și defileuri spectaculoase.

Rețeaua Dunării, care a beneficiat de finanțare UE în cadrul perioadei de programare anterioare.

Între Carpații Meridionali și dealurile aflate în partea de nord-vest a Munților Balcani, Dunărea curge prin defileurile Porților de Fier (Porțile de Fier reprezintă o altă denumire a Đerdapska klisura și se întind de la Golubac până la Simska klisura, 98 km. Barajul Đerdap / Porțile de Fier se află jumătate pe partea românească și jumătatea pe partea sârbă). Pe malul românesc al defileului se află parcul natural Porțile de Fier și pe malul sârb se află parcul național Đerdap. În partea de sud-est se află capătul vestic al Carpaților Meridionali. În districtul Borski se află munții Veliki Krš, Mali Krš și Stol, dominați de formațiuni de carst și denumiți colectiv „Gornjanski kras”. În România se află Munții Mehedinți cu înălțimi de până la 1500 m. Înălțimea scade spre sud-est, se face trecerea la dealuri și la o câmpie înaltă în partea de vest a Câmpiei Române.

1.7 CARACTERISTICILE EFECTULUI PROGRAMULUI ASUPRA MEDIULUI

SEA va ține cont de următoarele preocupări principale:

- ❖ Biodiversitate;
- ❖ Peisaj;
- ❖ Inundații și secetă;
- ❖ Calitatea apei;
- ❖ Eroziunea și contaminarea solului;
- ❖ Evenimentele de poluare industrială și contaminarea.

IV. DEFINIREA DOMENIULUI DE APLICARE AL EVALUĂRII

1.8 PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE ȘI OBIECTIVE RELEVANTE DE PROTECȚIE A MEDIULUI

Există conexiuni importante între Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 și mai mult de două documente strategice privitoare la problemele de protecție a mediului în zona vizată de studiu, cum ar fi:

- ❖ Strategia UE pentru Regiunea Dunării;
- ❖ Planul Național pentru Adoptarea acquis-ului comunitar (2013-2016) al Republicii Serbia.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR)

Programul va încerca să creeze sinergii și complementarități cu EUSAIR și să contribuie direct la implementarea Strategiei Macroregionale pentru Regiunea Dunării. Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) asigură un cadru general pentru anumite părți ale Europei Centrale și de Sud-Est cu scopul susținerii integrării și a dezvoltării integrate. Regiunea Dunării constă în 14 țări (Germania, Austria, Republica Slovacă, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Moldova și Ucraina). Prin urmare, Regiunea Dunării cuprinde întreaga zonă vizată de Program. Toate proiectele care vor fi finanțate vor contribui într-un anumit mod și într-o anumită măsură la realizarea obiectivelor EUSDR.

Toți cei patru piloni ai Strategiei (Interconectarea Regiunii Dunării, Protejarea mediului în Regiunea Dunării, Creșterea prosperității în Regiunea Dunării și Consolidarea Regiunii Dunării) se regăsesc în Prioritățile și obiectivele Programului. Strategia este însoțită de un Plan de Acțiune „evolutiv” care defalcă unsprezece Domenii Prioritare în acțiuni și exemple de proiecte. S-a ținut cont de lista propusă de acțiuni strategice în cadrul strategiei Programului.

Conexiunile dintre zona vizată de program și Regiunea Dunării pot să fie analizate în următoarele domenii principale: mobilitate, energie, mediu, riscuri și dezvoltare socioeconomică.

În toate aceste domenii de interacțiune se pot identifica provocări și oportunități, în funcție de amploarea fenomenelor (nivel local, regional sau internațional) și în funcție de factorii determinanți principali, cum ar fi, de exemplu, schimbările de mediu la nivel mondial sau piețele internaționale de turism.

În anumite domenii se poate observa o interdependență puternică între zona vizată de program și Regiunea Dunării. Aceste domenii sunt dominate de factori internaționali și interregionali, al căror impact depășește în general dimensiunea regională. Exemple: reducerea și prevenirea poluării solului, a apei și a aerului din surse industriale și urbane, controlul și reducerea riscurilor de mediu, dezvoltarea integrării Rețelelor de Transport Europene. În aceste domenii, acțiunile partenerilor la proiect ar

trebuie să se concentreze pe integrarea acțiunilor locale cu strategiile la nivelul Regiunii Dunării.

În alte domenii, intervențiile nu depind complet de cooperarea la nivelul Regiunii Dunării, dar o astfel de cooperare poate să fie benefică pentru ele. Dintre aceste domenii, am putea spune că acțiunile de cooperare transfrontalieră ar fi benefice în ceea ce privește conservarea resurselor naturale, biodiversitatea, peisajul, dezvoltarea surselor de energie regenerabilă, dezvoltarea turismului, reducerea surselor localizate de poluare, promovarea inițiativelor de inovare inteligentă.

În timpul implementării sale, programul poate să dezvolte criterii specifice de evaluare a proiectelor astfel încât să se încurajeze proiectele care susțin prioritățile EUSDR (de ex., alocări bugetare, cereri specifice referitoare la EUSDR, alocarea unor puncte suplimentare către proiectele care contribuie la obiectivele și acțiunile macroregionale).

Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR)

Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR) este o strategie macroregională care asigură un cadru general pentru țările din Regiunea Adriatico-Ionică (Croația, Grecia, Italia, Slovenia, Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia și Republica Macedonia de Nord) și pentru părțile interesate. Obiectivul general al EUSAIR este susținerea creșterii și a prosperității economice și sociale în cadrul regiunii prin îmbunătățirea atractivității, a competitivității și a conectivității ei. Strategia abordează provocările și oportunitățile comune în ceea ce privește patru domenii tematice/piloni:

1. „Creșterea albastră”
2. Interconectarea regiunii
3. Calitatea mediului
4. Turismul durabil

Planul de Acțiune al Strategiei ar trebui să fie implementat prin mobilizarea și alinierea tuturor fondurilor UE, internaționale, naționale și private care sunt relevante în ceea ce privește cei patru piloni și temele specifice încadrate în fiecare pilon.

Printre oportunitățile de generare a unor sinergii strategice mai puternice între EUSAIR și programarea UE la nivel național sau inițiativele la nivel regional sau de sector se numără integrarea priorităților EUSAIR în cadrul proiectelor cu un impact mare cu efecte de multiplicare și/sau în cadrul proiectelor coordonate. Mai multe programe pot să contribuie la finanțarea acestor proiecte coordonate și, prin urmare, efectele vor fi multiplicare și impactul finanțării UE asupra zonei va fi mai vizibil.

Planul Național pentru adoptarea acquis-ului Republicii Serbia.

Cel mai nou Program Național revizuit pentru Adoptarea Acquis-ului (NPAA) este documentul cel mai important și cel mai cuprinzător document din cadrul procesului

de integrare europeană a Serbiei. Acest document nu se concentrează doar pe armonizarea întregii legislații naționale cu legislația UE, ci are în vedere și obligația de consolidare a capacității administrative în timpul negocierilor de aderare purtate cu UE, dar și planificarea financiară pe termen lung și planificarea bugetară responsabilă. Conform NPAA, se are în vedere o armonizare deplină a legislației cu legislația UE până la sfârșitul anului 2021. Această armonizare va fi urmată de o perioadă de monitorizare a implementării regulamentelor până la dobândirea calității de stat membru. Scopul Guvernului este ca, până la sfârșitul anului 2021, Serbia să fie pregătită pe deplin din punct de vedere tehnic pentru a deveni un stat membru UE, indiferent de data la care se vor încheia formal negocierile de aderare și va deveni un stat membru deplin.

Pentru prima oară, NPAA are în vedere obligația instituțiilor naționale de consolidare a capacității administrative în domeniul integrării europene. Ținând cont de dinamica negocierilor de aderare și numărul din ce în ce mai mare de capitole deschise, este necesară asigurarea capacităților pentru pregătirea și redactarea regulamentelor noi și pentru implementarea lor eficientă. Trebuie să se acorde o atenție deosebită consolidării capacității în domeniul planificării proiectelor pentru obținerea finanțării prin fondurile de asistență pentru preaderare UE și prin asistența bilaterală pentru dezvoltare.

S-a pregătit în cooperare cu Ministerul de Finanțe un ghid financiar pentru monitorizarea efectelor financiare ale NPAA. Una dintre prioritățile strategice ale Guvernului Serbiei este faptul că instituțiile administrative ale statului sunt obligate acum să planifice în mod responsabil și durabil fonduri bugetare pentru implementarea obligațiilor din cadrul procesului de integrare europeană. În plus, planificarea presupune obligația de identificare a proiectelor prioritare care trebuie să fie finanțate din fondurile de asistență internațională.

Conform NPAA, Republica Serbia este foarte motivată în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor cu țările vecine și cu țările din Sud-Estul Europei, afirmându-se astfel una dintre prioritățile politicii ei externe – îmbunătățirea cooperării regionale. În cadrul strategiei Serbiei, deși nu înlocuiește procesul de integrare în UE, cooperarea regională, mai ales prin forurile și inițiativele regionale, contribuie semnificativ la consolidarea relațiilor bilaterale cu țările vecine și cu țările din Sud-Estul Europei.

Republica Serbia contribuie activ mai ales la Strategia pentru Macroregiunea Dunării, alocându-i astfel un rol special Programului Interreg-IPA CBC România-Serbia 2021-2027 în ceea ce privește contribuția la strategia mai amplă și crearea unui cadru integrat pentru realizarea obiectivelor EUSDR și EUSAIR.

1.9 PROBLEMELE DE MEDIU IDENTIFICATE

Primul proiect de OP propus prezintă următoarele puncte tari și puncte slabe principale în domeniul mediului ale zonei vizate de studiu, după cum urmează:

- ❖ Coridoarele X, IV și VII vecinătatea aeroporturilor internaționale;
- ❖ Varietatea peisajelor, diversitatea geografică și biodiversitatea;
- ❖ Resursele naturale (situri naturale care fac parte din Patrimoniul Mondial, parcuri naturale, situri Natura 2000, izvoare termale, păduri, ape, resurse minerale);
- ❖ Patrimoniul cultural și istoric/arheologic bogat;
- ❖ Condiții favorabile pentru agricultură în văi, dar și pentru industria agroalimentară;
- ❖ Prezența instituțiilor de învățământ superior;
- ❖ O acoperire relativ bună a învățământului primar și al rețelelor sociale și de asistență medicală primară;
- ❖ Implicare regională și locală pentru investirea în gestionarea comună a riscurilor și pregătirea pentru situații de urgență;
- ❖ Asistență locală și regională pentru implementarea măsurilor comune de conservare a biodiversității, a peisajelor valoroase și a patrimoniului cultural/istoric/arhitectural;
- ❖ Legături puternice de cooperare transfrontalieră construite de la adoptarea Programului de Inițiativă pentru Frontierele Externe(2003);
- ❖ Potențial înalt pentru diverse tipuri de turism pe baza resurselor istorice și a resurselor naturale termale și de wellness și a activităților culturale;
- ❖ Zona se află în centrul bazinului Dunării și al Macroregiunii Dunării;
- ❖ Acțiuni comune în vederea creșterii competitivității industriilor locale;
- ❖ O conectivitate internă slabă în cadrul zonei de frontieră;
- ❖ Zone mari expuse la riscurile de mediu și de schimbări climatice;
- ❖ Populația prezintă un nivel scăzut de conștientizare a aspectele de protecție a naturii și a mediului;
- ❖ Geografia zonei eligibile este complexă și eterogenă;
- ❖ Majoritatea zonelor subdezvoltate – diferențe mari între mediul urban și cel rural;
- ❖ Viabilitate economică scăzută a exploatațiilor agricole;
- ❖ Rată mare a șomajului și nepotrivirea dintre competențele cerute și cele oferite pe piața muncii;
- ❖ Acces redus la educație și la serviciile de asistență medicală pentru grupurile dezavantajate;
- ❖ Un număr scăzut de planuri comune privitoare la riscurile de mediu și un număr scăzut de acțiuni coordonate în vederea gestionării riscurilor și a pregătirii pentru situații de urgență;
- ❖ Subdezvoltarea serviciilor de utilități publice pentru gestionarea deșeurilor și tratarea apelor uzate;
- ❖ Potențial turistic nevalorificat, lipsa produselor competitive, standard scăzut al infrastructurii de cazare, lipsa ofertelor și a serviciilor turistice coordonate;
- ❖ Un număr mare de persoane expuse la riscul de sărăcie și excluziune socială;
- ❖ Bariere lingvistice, capacitate redusă de generare, dezvoltare și cofinanțare a proiectelor.

I.IO OBIECTIVELE SEA

Cel mai relevant cadru de referință în domeniul mediului pentru Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia propus pentru 2021-2027 îl reprezintă prioritățile definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării și al Strategiei UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR), menționate în secțiunile de mai sus privitoare la cele două documente strategice.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Protecția mediului și gestionarea riscurilor” sunt:

1. Sporirea biodiversității, îmbunătățirea infrastructurii ecologice din mediul urban și reducerea poluării;
2. Promovarea energiei regenerabile;
3. Promovarea măsurilor de eficiență energetică;
4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezistenței la dezastre.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Educație și asistență medicală” sunt:

5. Îmbunătățirea accesului la educație, formare și învățare continuă și a calității acestora la nivel transfrontalier în scopul îmbunătățirii nivelului de educație și a competențelor astfel încât să fie recunoscute peste granițe;
6. Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate, favorabile incluziunii, în domeniul educației, al formării și al învățării continue prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin susținerea rezilienței pentru învățământul și formarea la distanță și online;
7. Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor sanitare și a serviciilor de îngrijire pe termen lung la nivel transfrontalier.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Turismul integrat și patrimoniul cultural și natural” sunt:

8. Susținerea dezvoltării locale sociale, economice și de mediu integrate, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltarea locală la inițiativa comunității.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Gestionarea Frontierelor” sunt:

9. O Europă mai sigură.

SEA va evalua Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia propus pentru perioada de programare 2021-2027 pe baza celor 9 obiective prevăzute mai sus, care sunt definite în cadrul pilonului de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării.

I.II INFORMAȚII DE REFERINȚĂ

Informații ecologice de referință din Republica Serbia
Biodiversitatea, flora, fauna

Informații generale

Se estimează că în teritoriul sârb, peste 1000 de specii de floră sunt pe cale de dispariție, conform Listei Roșii a Florei Sârbe (2002). Majoritatea plantelor pe cale de dispariție din Serbia fac parte din categoria IUCN a „plantelor rare”. Partea cea mai amenințată a biodiversității Serbiei se referă la ecosistemele forestiere, mai ales la ecosistemele sensibile (de ex., habitatele din zonele umede, habitatele din preerie, mlaștinile sărăturate continentale, terenurile nisipoase, habitatele montane), dintre care unele reprezintă habitate de refugiu pentru speciile relict și endemice.

NATURA 2000 reprezintă baza politică pentru protecția naturii și a diversității biologice din UE. NATURA 2000 nu este un sistem strict de rezervații în care activitatea umană este interzisă. Include zone cu un regim strict de protecție, dar cea mai mare parte a acestei rețele reprezintă în continuare proprietate privată, fiind extrem de importantă asigurarea gestionării durabile a acestor zone, atât din punct de vedere ecologic, cât și din punct de vedere economic. Stabilirea unei rețele de zone protejate se conformează la cerințele Convenției ONU privind diversitatea biologică.

Rețeaua EMERALD este o rețea ecologică europeană de unități spațiale și habitate care au o importanță națională și internațională deosebită din punctul de vedere al conservării biodiversității și constă în Arii de Interes Special pentru Conservare (ASCI) aflate pe teritoriul tuturor țărilor semnatare ale Convenției.

Pe baza criteriilor prevăzute în Convenție privind conservarea florei și a faunei sălbatice și a habitatelor naturale se alcătuieste o listă de arii EMERALD potențiale, care include 61 de arii. Suprafața totală este de 1.019.269 ha, care reprezintă 11,54% din teritoriul Serbiei. Unele dintre aceste arii se află în districtele vizate de prezentul program.

Tendențe viitoare probabile

Sistemele de zone naturale și seminaturale, coridoarele ecologice și zonele înconjurătoare formează o rețea ecologică coerentă. Strategia UE în domeniul Biodiversității pentru 2020 stabilește obiective specifice pentru serviciile ecosistemice, întreținere și restabilirea planificării spațiale și integrarea infrastructurii ecologice.

Factorul principal de risc este intervenția umană. Cu toate acestea, este important să se facă pregătiri și în ceea ce privește anumite influențe naturale. Valorile naturale și culturale sunt puse în pericol mai ales de agricultura intensivă, de câștigurile materiale ilegale și de infestarea de către speciile invazive. Este necesară o cooperare constructivă între diverse autorități, dar și o implicare mai eficientă a diverselor părți interesate (fermieri, autorități, municipalități, ONG-uri și instituții academice).

Este esențială reabilitarea habitatelor și a zonelor de cultură degradate, cu implicarea fermierilor în cea mai mare măsură posibilă. În viitor ar trebui să se acorde o atenție deosebită efectelor schimbărilor climatice asupra habitatelor și a comunităților locale, dar și activităților de reabilitare și reconstrucție.

Peisaj

Există mai multe obiective cu valori peisagistice importante în zonele desemnate și, prin urmare, ar trebui luate în considerare.

Parcul Național Djerdap
Un amestec de timp și natură pe uscat și apă, cel mai mare parc național din Serbia, Parcul Național Djerdap, este situat în nord-estul Serbiei, la granița cu România. Pe o suprafață de 637,99 kilometri pătrați de-a lungul a 100 km de malul drept al Dunării, de la Golubac la Karataš lângă Kladovo, Parcul Național cuprinde zone cu diferite regimuri de protecție pentru obiective naturale, monumente culturale, faună și specii de plante relict, care ilustrează dezvoltarea seriilor de vegetație din timpuri imemorabile până în zilele noastre. Primul nivel de protecție cuprinde 8,83%, adică 56,33 km² din teritoriul parcului, al doilea nivel cuprinde 21,03% adică 134,15 km² și, în cele din urmă, al treilea nivel cuprinde 70,14%, adică 447,51 km². Parcul Național Djerdap este adesea numit „parc național fluvial”, deoarece Dunărea reprezintă o porțiune semnificativă a parcului. Poarta de fier miraculoasă, cea mai mare și mai lungă descoperire de apă din Europa, este, de asemenea, o grădină botanică naturală și cel mai mare muzeu arheologic european în aer liber.

Rezervația Naturală de nisipuri dedicată Deliblato
Zona nisipurilor Deliblato / Deliblatska Pescara / este rezervația naturală dedicată situată în partea de sud a Banatului, la 50 km de Belgrad, la 40 km de granița României între fluviul Dunărea și versanții vestici ai Carpatilor. Nisipurile Deliblato reprezintă o formațiune geo-morfologică de origine eoliană de o frumusețe specifică excepțională și cu o importanță științifică multiplă, creată în timpul erei glaciare de cantități mari de silicat eolian și nisipuri carbonatice. Nisipurile Deliblato sunt de origine diluvială și constituie cea mai mare zonă de nisipuri continentale europene.

Rezervația naturală Nisipurile Deliblato este cea mai mare oază de nisip, stepă, pădure și vegetație a zonelor umede din Câmpia Panonică. Nisipul care s-a răspândit peste vasta Câmpie Panonică a cauzat mari probleme în trecut.

Plantarea deliberată a numeroșilor copaci a început în timpul domniei reginei Maria Tereza, și a contribuit la vegetația bogată în prezent. Nisipurile Deliblato acoperă suprafața totală de 33.610 hectare. Acest fenomen natural european unic și larg este caracterizat în principal de mase de nisip în formă de elipsoid de până la 15 km lungime. Acolo, dunele individuale de nisip ating o lungime de 750 de metri și înălțimi de aproape 60 de metri. Zona nisipurilor Deliblato este singurul teren nisipos din Europa originar din retragerile din Marea Panonică, lungi de 35 km și late de 9-12 kilometri. Datorită pădurii sale frumoase și a împrejurimilor neatînse, a fost proclamată Rezervație Naturală Dedicată. Zona de nisipuri Deliblato atrage iubitorii de natură, cercetările ecologice, pescarii și vânătorii. În granițele Rezervației Naturale Dedicată din Nisipurile Deliblato există 2 rezervații stricte și 16 rezervații genetice și 6 monumente naturale. Datorită condițiilor naturale și climatice specifice, deși se află la altitudinea de numai

200 m, nisipurile Deliblato au un climat similar cu muntele. Deliblatska pešćara este slab populată, cu puține sate, mai ales la periferia rezervației. Zona Nisipurilor Deliblato este cunoscută sub numele de „Sahara Europeană”. Este habitat natural al numeroaselor plante și specii de animale, în special păsări rare și vânat. Zona Nisipurilor Deliblato se află pe lista provizorie a Patrimoniului Natural Protejat UNESCO.

Rezervația naturală dedicată de dropii - Mokrin

Categoria IV în clasificarea UICN, zona de gestionare a habitatelor și a speciilor. Situată în Banatul de Nord, în zona municipalităților Kikinda și Čoka, acoperind o suprafață de 979 ha. Habitat pentru o raritate naturală - dropia (Otis Tarda), una dintre cele mai amenințate specii de păsări din Europa și din lume. Acesta este singurul habitat rămas pentru această specie în Serbia și fosta Iugoslavie. De asemenea, rezervația include un complex mozaical de comunități de plante, atât specifice pentru unele localități, cât și fitocenoză tipică panonică sau pentru regiunea Banatului de Nord în ansamblu. Cel mai divers tip de vegetație este vegetația de mlaștină sărată. De asemenea, floră specifică și rară (specii endemice și subendemice panonice și alte specii rare). Fauna formată din insecte specifice, amfibieni, reptilienii, păsări și mamifere cu un grad ridicat de diversitate și, de asemenea, alte rarități ale naturii (2/3 din păsări au statut de raritate naturală). Starea actuală indică o creștere a populației dropiei. Are protecție de nivel II și are două zone separate, A și B.

Rezervație naturală dedicată Slano Kopovo - Novi Bečej

În anul 2001, 976 de hectare de „Slano Kopovo”, o rezervație naturală dedicată, au fost declarate de guvernul sârb ca o valoare naturală de cea mai mare semnificație, clasificată în prima categorie. Asociația Vânătorilor din Novi Becej a fost desemnată ca administrator oficial al acesteia. Slano Kopovo reprezintă una dintre ultimele mlaștini sărate conservate din Voivodina. În trecut, râul Tisa obișnuia să-și schimbe cursul frecvent, inundând câmpiile din apropiere, astfel încât „Slano Kopovo” este unul dintre meandrele vechi ale râului Tisa. Slano Kopovo este un centru incomensurabil al diversității biologice a florei și faunei de pe teritoriul Voivodinei, precum și un exemplu de habitate sărate la un pas de dispariție completă. Este unul dintre cele mai importante și mai deosebite habitate de păsări din Serbia, precum și din Europa centrală. Slano Kopovo este un adăpost pentru o serie de rare și pe cale de dispariție specii de păsări dar și mai importantă este semnificația sa ca punct de oprire pentru păsări în migrație din multe părți ale Europei și din vestul Siberiei. Slano Kopovo este un loc foarte special pentru păsări, cum ar fi cocori, becațe, stârci, rațe și găște. În perioada de migrație din primăvară și toamnă, aici, în Slano Kopovo, peste 15000 de cocori gri (Grus grus), peste 20 000 de specii diferite de rațe și peste 5000 de găște se pot aduna într-un singur moment.

Rezervația naturală dedicată „Stari Becej - Carska bara”

Rezervația naturală dedicată „Stari Begej – Carska bara“ este situată în câmpia aluvională a râurilor Begej și Tisa aproape de soseaua cu legătură cu Zrenjanin, Belgrad, Novi Sad etc. Acesta este complexul de 1.676 ha alcătuit din albia râului râul Begej, Carska bara (Mlaștina Imperială), Tiganjica, Zegmenjica, Mala bara (Mlaștina Mică), Perleska bara și mlaștina învecinată.

Fiind rezervația naturală, Carska Bara este habitatul a 240 de specii rare de păsări, dintre care 130 sunt nemigratoare și 110 migratoare. Prin urmare, această rezervație naturală este una dintre cele mai importante puncte de oprire pentru migratoare din Europa. Datorită resurselor sale naturale, aceasta este inclusă în lista regiunilor Ramsar, IBA și IPA.

Deoarece este unul dintre cele mai importante puncte de odihnă de pe ruta de migrație a păsărilor migratoare, unele specii stau doar zece zile, iar unele cum ar fi găștele sălbatice siberiene, rămân acolo în timpul iernilor (hibernează). Toate cele opt specii de stârci și-au construit cuiburile în Carska bara, astfel că stârcul a devenit o marcă comercială a rezervației. În cadrul bogatei și variatei colonii de păsări, există și alte tipuri, cum ar fi pelicanul, lișița, vulturul cu coadă albă, erete vanat și erete de stof din vest, cormoranul, eretele eurasiatic și altele. În dispunerea mozaicului pădurilor, pajiștilor, pășunilor și vegetației umede, unele specii de plante rare și protejate, cum ar fi nuferi albi și galbeni, ciulini plumă, flori sălbatice, castana de apă, *Anacamptis laxiflora* etc., și-au găsit habitatul.

Monumentul Natural Lazarev kanjon

Lazarev Kanjon („Canionul lui Lazarev”) se află în estul Serbiei și face parte din estul Kučaj. Lazarev Kanjon este important pentru relieful său, caracteristicile sale fiind formate de apă și viața sa naturală. Canionul s-a format prin acțiunea erozivă a râului Lazareva Reka, un afluent drept al râului Zlotska Reka. Acest canion magnific este sculptat în calcar de Ravan Dubašnička și se uneste cu canioanele mai puțin adânci și mai mici ale râurilor Milujaska Reka și Pojenska Reka, precum și de canionul Demizloka. Canionul Lazarev este unul dintre cele mai puțin accesibile canioane din Serbia. Are o lungime de 4,5 km, o adâncime cuprinsă între 350 și 500 m, iar cea mai îngustă zona este de 4 m lățime. Se remarcă prin stâncile sale verticale de calcar cu un platou de calcar aplatizat din care a început sculptarea văii. Este, de asemenea, unic pentru varietatea sa de forme de relief carstic de suprafață și subteran, cum ar fi văi carstice, doline, karren, kamenica, peșteri și caverne. Peste 70 de peșteri și gropi au fost descoperite în zona Lazarev Kanjon, cele mai semnificative fiind Lazareva Pećina și Vernjikica. Zona este, de asemenea, de interes pentru varietatea sa de forme de ape de suprafață și subterane. Flora acestei regiuni este cu 50% mai diversă decât flora parcurilor naționale Kopaonik, Šara și Djerdap și de până la 5 ori mai diversă decât flora Serbiei în ansamblu, ceea ce este o indicație a semnificației sale ca un centru de diversitate florală în Balcani.

Viața plantelor se caracterizează prin numeroase și variate plante endemice și subendemice, precum și prin prezența a 52 de specii de plante relict care datează din diferite ere geologice.

Lazarev Kanjon este o regiune populată de stejar italian și turc, împreună cu carpen oriental, deși au fost înregistrate în total 16 comunități de arbori și 10 plante. Teritoriul peșterii Lazareva Pecina găzduiește 57 de specii de arbori înalți și scurți și 27 de specii de arbusti. Acesta este un centru major al speciilor de arbori de foioase europeni și un refugiu rar al pinului Stankewicz. De asemenea, foarte importante sunt pădurile de pin negru austriac de pe marginile stâncilor canionului și pădurile de fag și pin. Canionul găzduiește 35 de specii de mamifere (lilieci, capre și altele), 96 de specii de păsări (Vulturul de Aur, Șoimul Peregrin, Bufnița, Bufnița roșie, Fluturașul de stancă, Stâncuța alpină, Pescărașul albastru, Ciocănitoarea de gradină, Rândunica roșcată și altele), 9 specii de reptile, 8 specii de amfibieni și numeroase specii de insecte și faună de peșteră încă insuficient studiate.

Parcul Natural Vrșăcke Planina

Vrșăcke planina (rom. Munții Vârșeț, cunoscut și sub numele de Vrșăcki Breg, rom. Dealurile Vârșețului) e situat în mijlocul câmpiei Panonice în partea de sud-vest a Banatului. Acoperă o arie de 170 de kilometri pătrați, dintre care 122 sunt în Serbia și 48 de kilometri pătrați aparțin României. Datorită locației sale unice, a diversității florei și a vegetației, a ecosistemelor forestiere bogate, a peisajelor și a punctelor de observație frumoase, partea cea mai bună a zonei forestiere din acești munți, care acoperă 4.177 ha, a fost protejată în 1982. ca Parcul Natural. În perioada 2001-2005, a fost realizat un studiu pentru revizuirea protecției zonei. În decembrie 2005, municipalitatea Vrșac a luat o decizie cu privire la protejarea zonei cu caracteristici excepționale a planinei Vrșăcke în zona de 4.408 ha, dintre care 190 ha se află sub primul nivel de protecție. Scopul principal al protecției naturii din această categorie este acela de a păstra și îmbunătăți acest spațiu protejat pentru nevoile de recreere ale populației locale și pentru turism. Din aceste motive, trebuie știut că protecția stabilită în Vrșăcke planine nu reprezintă o limitare a dezvoltării potențialului recreativ și turistic, ci dimpotrivă ar trebui să contribuie la îmbunătățirea și organizarea ecosistemului.

Calitatea apei

Informații generale

Pe baza monitorizării multianuale, concentrațiile parametrilor BP5K arată că ionul de amoniu, nitrații și ortofosfații se află în cantități permise pentru clasele I și II, ceea ce este echivalent cu o stare ecologică excelentă și bună. În ultimii paisprezece ani, cea mai proastă calitate a fost în apele râurilor și canalelor Voivodinei. Exprimat prin indicatorul Indexului de calitate a apei sârbesc, în comparație cu numărul total de eșantioane din toate bazinele hidrografice, rezultatul este foarte prost în 83% din eșantioanele de pe teritoriul Voivodinei. Starea proastă a calității apei în acest bazin hidrografic este însoțită și de informații legate de faptul că și 45% din eșantioane se încadrează în categorii cu stare rea și foarte rea. Pe baza analizelor calității biologice a cursurilor de apă cu metoda indicelui saprobity, în 70% din stațiile de măsurare se obține o stare satisfăcătoare (excelența și buna)

În timp ce în 30% din stațiile de măsurare situația nu este satisfăcătoare (moderată și scăzută). Este important ca în timpul acestei cercetări să nu fi fost identificate corpuri de apă cu calitate slabă.

Calitatea apelor subterane aflate în vecinătatea râurilor mari

Astăzi, apele subterane furnizează 65% din necesarul de apă pentru gospodăria și industria. În Republica Serbia, și în Voivodina, acesta este singurul mod de alimentare cu apă. Conform datelor statistice disponibile despre exploatarea apelor subterane pentru alimentarea cu apă publică și estimarea cantităților pentru populația rurală, astăzi în Serbia se utilizează aproximativ 600 de milioane de m³ de apă subterană. Capacitățile totale ale surselor de apă subterane existente în Serbia sunt de aproximativ 670 milioane m³ pe an, iar cantitatea potențială estimată de ape subterane până în 2021 este de 1,948 milioane m³ pe an. În legătură cu capacitățile existente, astăzi se utilizează 90% din capacitățile exploatabile din surse existente, în timp ce în raport cu sumele potențiale estimate ar putea fi utilizate 31%. Bazele de date existente nu sunt suficient de credibile pentru estimarea impactului exploatarea actuală și viitoare asupra schimbării calității și cantității apelor subterane din Serbia. În general, programul de monitorizare nu este adecvat în raport cu domeniul de aplicare și conținutul stării actuale de calitate a apelor subterane pe cale în percol, în special din cauza influenței cursurilor de apă poluate, a aglomerărilor urban-industriale și a influenței măsurilor agrotehnice în zonele agricole.

Poluarea apei

Apele uzate municipale și industriale netratate sunt în continuare cea mai mare sursă de poluare. Răspunsul poluanților este încă nesatisfăcător pentru respectarea obligațiilor legale și raportarea emisiilor în ape.

Tendențe viitoare posibile

Este necesară modernizarea fermelor de creștere a animalelor, transformarea inventarului de mașini și a instalațiilor de depozitare a combustibilului, gestionarea adecvată a gunoiului de grajd lichid și a deșeurilor agricole, stabilirea integrată exterioară și interioară și întreținerea drenajului. Intervențiile care asigură obținerea unei stări ecologice bune a apelor prin operațiuni agrotehnologice selectate în mod adecvat ar trebui sprijinite preferențial. Oprirea unei creșteri suplimentare a concentrației de nitrați a apelor subterane poate fi asigurată prin respectarea și aplicarea reglementărilor privind zonele sensibile la nitrați. Riscul poluării apelor subterane și gradul de poluare pot fi reduse prin următoarele măsuri: schimbarea utilizării terenurilor, împădurire, stabilirea habitatelor zonelor umede și a iazurilor piscicole, stabilirea gestionării raționale și integrate a apelor de suprafață, granturi Natura 2000, agricultură ecologică, modernizarea fermelor de creștere a animalelor, gestionarea extinsă a animalelor, modernizarea inventarului de

mașini și a instalațiilor de depozitare a combustibilului, gestionarea adecvată a dejecțiilor lichide și a deșeurilor agricole, prevenirea dezvoltării apelor stagnante. Gestionarea adecvată a riscurilor de achiziție și distribuție a apei este, de asemenea, o parte importantă. Lipsa întreținerii sistemelor de alimentare cu apă duce la microbiologie și / sau contaminare chimică. Lipsa reconstrucției utilităților de apă pune în pericol și siguranța serviciului.

Eroziunea și contaminarea solului

Informații generale

Pe teritoriul Republicii Serbia pot fi găsite diferite forme ale proceselor de eroziune dinamice (alunecări de teren, grohotișuri, eroziuni ...). Pe lângă factorii naturali care cauzează aceste procese, utilizarea inadecvată a terenului contribuie și la realizarea, dezvoltarea și intensificarea acestor procese. Instabilitatea terenului, cu alunecări de teren, grohotișuri și prăbușirea malurilor albiilor variază ca dimensiune și activitate, este prezentă în aproximativ 25 - 30% din teritoriul sârb. În raport cu totalul teritoriilor sârbe, alunecările de teren sunt de 20-25%. De asemenea, instabilitățile terenului sunt prezente în văile râurilor și în pantele nesecurizate din zonele rutiere. Grohotișurile se găsesc în aproximativ 5-10% din teritoriul sârb.

Alunecările de teren sunt în mare parte adânci de 5-10 m, în care apar și alunecări de teren active secundare mai mici, cu statut cinematic acut. În roci pietrificate conectate, alunecările de teren sunt limitate la masa stâncoasă descompusă și zona diluvială, în timp ce în complexul de roci neo-geogene ele sunt mai adânci (adesea peste 10m). Cele mai adânci alunecări de teren s-au format în zona de coastă a Dunării și Sava. Alunecările de teren se găsesc în cea mai mare parte în văile canionului, în masele stâncoase sparte, în mare parte din calcar și serpentine, ceea ce pune în pericol drumurile și cursurile de apă, cauzând formarea de bariere. Reziduurile apar mai ales pe versanți mai înalți, predominant în terenuri calcaroase și, de obicei, în afara așezărilor (terenuri montane din părțile estice și occidentale ale Serbiei). Activitățile de eroziune pe versanți sunt prezente în terenuri formate din mase de roci nelimitate, slab mărginite și degradate. Combinat cu scurgeri de apă în perioadele în care zăpada se topește și precipitațiile intense, activitatea lor este intensificată.

Eroziunea fluvială și prăbușirea malurilor râurilor și inundațiile terenului sunt prezente pe maluri și în zonele imediate ale cursurilor de apă constante și sunt cauzate de precipitații abundente, topirea zăpezii și de dezvoltarea eroziunii pantei și a activităților torențiale în părțile superioare și mijlocii ale bazinului hidrografic în zonele muntoase și regiunile montane.

Erodarea intensă a albiei și prăbușirea malurilor în văile râurilor poate provoca alunecări de teren în pante instabile și relativ stabile. Prăbușirea malurilor râurilor este prezentă în părți nereglementate ale albiilor râurilor, mai ales în afara zonelor urbane, unde zonele agricole sunt predominant amenințate. Există, de asemenea, maluri alea

raurilor nereglementate sau insuficient reglementate în zonele urbane. Pe baza datelor Institutului Republicii de Statistică din 2012, 6296 km² de sol din Serbia s-au erodat, în timp ce 374 km² au fost stabilizați. Solul erodat este un sol care a fost complet sau parțial privat de stratul său fertil și de vegetație, astfel încât capacitatea sa de producere a plantelor este semnificativ scăzută sau invalidată. Pe solul stabilizat nu mai există inundații, alunecări de teren și transportul materialului nou depozitat.

Tendențe viitoare posibile

Starea generală a solurilor este favorabilă, dar zonele afectate de agricultură sunt puse în pericol prin reducerea funcționalității, riscuri de degradare a fertilității (de exemplu, eroziune, eroziune eoliană, pierderi de materiale organice). Procesele de degradare au loc din cauza utilizării necorespunzătoare a terenului, rezultând în creșterea costurilor de producție agricolă, distrugerea echilibrului ecologic / apei (creșterea sensibilității la secetă), acumularea de substanțe periculoase (siguranța alimentelor) și a apei, contaminarea apei potabile. Implementarea practicilor integrate de gestionare a nutrienților joacă un rol important în utilizarea durabilă a terenurilor. Extinderea infrastructurii, a industriei și a așezărilor duce la retragerea permanentă a terenurilor semnificative din producția agricolă și impermeabilizarea solului pe termen lung.

Schimbarea climei, secetă, inundații

Conform tendinței datelor din ultimii 35 de ani, o creștere a temperaturii anuale a aerului cu 1 grad C se observă pe teritoriul sârb în ultimii 100 de ani. Perioadele mai scurte au valori pozitive mai mari, ceea ce înseamnă că creșterea temperaturii la nivel anual s-a intensificat în ultimele decenii. Deși există perioade cu tendințe pozitive și negative, din 1982 tendințele negative au încetat și s-a observat doar o creștere a temperaturilor care durează și astăzi. Pe lângă creșterea temperaturii, în ultimii 50 de ani s-a remarcat și o scădere cu 10% a precipitațiilor pentru valorile normale. Tendințele negative ale sumei anuale de precipitații coincid cu tendințele pozitive de schimbare a temperaturii. Estimările pentru Serbia sunt că până la sfârșitul acestui secol se poate aștepta la o creștere a temperaturii chiar și cu 4 grade C. În comparație cu schimbările de temperatură, unde în toată Europa se așteaptă o creștere, tendința viitoare a precipitațiilor este oarecum mai complexă. Se estimează că, cu siguranță, va exista o scădere în perioadele de vară în Marea Mediterană, astfel încât, de asemenea, pentru Serbia se așteaptă o scădere viitoare de 20% pentru vară. Aceste schimbări climatice contribuie cu siguranță la secete mai frecvente și, de asemenea, la probabilități mai mari de inundații, datorită interacțiunii complexe și modificate a elementelor climatice. O dovadă a acestui fapt sunt inundațiile fără precedent care au avut loc în acest an și au provocat pagube uriașe Serbiei și, de asemenea, au avut loc anii secetați recent. Partea de nord-est a țării nu a fost însă pusă în pericol în ultimele evenimente de inundații, dar în 2009, după topirea zăpezii, au

avut loc inundații și în districtul Borski, iar mai multe râuri au revărsat.

Informații referitoare la mediul din România

Biodiversitate, Flora, fauna

Informații generale

Biodiversitatea României este una dintre cele mai diverse din Europa, prezentând o mare varietate de ecosisteme și specii. Teritoriul României are 5 regiuni bio-geografice. Fauna țării găzduiește 105 specii de mamifere, 19 specii de amfibieni, 25 specii de reptile, 216 specii de pești, 410 specii de păsări etc. Programul Interreg-IPA CBC România-Serbia 2021-2027 are ca zonă de dezvoltare în România, teritoriul a 3 județe: Mehedinți, Caraș-Severin și Timiș.

Flora și fauna în județele relevante din România pentru zonele eligibile

Flora și fauna au caracteristici specifice și diverse în funcție de climă și forme de relief. Elementele sudice au un efect deosebit asupra Mehedinților din partea românească. Mai multe plante și specii de animale mediteraneene sunt prezente în această zonă, cum ar fi

smochinul, migdalul și vipera cu corn. Există, de asemenea, mai multe specii de scorpion, șopârlă și salamandre în partea românească a zonei transfrontaliere. Unele specii ale florei mediteraneene s-au răspândit în defileul Dunării, adică carpenul oriental (*Carpinus orientalis*), alunul turcesc (*Corylus colurna*). Pădurile acoperă o parte semnificativă a teritoriului, astfel gestionarea durabilă a pădurilor este o problemă crucială. Pădurile sunt foarte importante pentru protecția împotriva eroziunii terenurilor agricole, precum și pentru conservarea biodiversității. La nivel de județe, biodiversitatea se caracterizează printr-o mare diversitate de tipuri de habitate naturale, precum și de specii de floră și faună, după cum urmează.

Județul Mehedinți

Cercetările indică faptul că județul are o mare diversitate floristică, peste 4000 de taxoni, aparținând încrengăturilor: Phycophyta, Lychenophyt, Fungi, Bryophyta, Cormophyta. Speciile endemice sunt în jur de 28 în Parcul Natural Porțile de Fier și 23 în Parcul Național Domogled-Valea Cernei. Un număr semnificativ de specii de plante sunt rare, pe cale de dispariție și endemice, a căror zonă se află doar în Parcul Natural Porțile de Fier, necesitând astfel măsuri speciale de protecție. Acestea includ: *Stipa danubialis*, apiaceae de la Porțile de fier (*Prangos carinata*), laleaua Rhodope (*Tulipa hungarica*), clopoțelul (*Campanula crassipes*) etc. Habitatele întâlnite în Mehedinți sunt pajiști și tufăriș, pădure, stânci, peșteri și zone umede. Statutul florei și faunei sălbatice este direct legat de starea habitatelor naturale, de impactul cauzat de acțiunea altor factori de mediu.

În aceeași zonă este o mare diversitate de specii de vertebrate și nevertebrate. În rândul animalelor vertebrate, situația de până acum este următoarea: Clasa Pești, Clasa amfibienilor, Clasa păsărilor, Clasa mamiferelor. Avifauna este formată dintr-un număr

mare de specii de păsări, concentrate în cea mai mare parte în Parcul Natural Porțile de Fier și în două zone umede din județ. Numărul mare de specii prezente se datorează varietății de biotopi din această zonă, pe o zonă mică se poate găsi un număr mare de specii, lucru rar în țara noastră.

Județul Caraș-Severin

În această zonă există 62 de habitate de interes național și au fost identificate un număr de 51 de habitate de interes comunitar, dintre care 13 habitate prioritare în Europa; 218 specii de plante de interes național și 18 specii de plante de interes comunitar. Conform datelor disponibile, în Parcul Național Nera Beușnița au fost găsite 1086 specii de plante superioare, inclusiv 108 specii rare și 13 specii endemice. Parcul Național Domogled-Valea Cernei este caracterizat de o remarcabilă diversitate floristică, bogatul inventar floristic totalizând aproximativ 1110 specii de plante vasculare (superioare) din care 66 de specii (aparținând a 23 de familii) sunt taxoni pe cale de dispariție, rare și parțial endemice. În Parcul Național Cheile Semenic-Carașului, plantele inferioare sunt reprezentate de un număr de 270 taxoni aparținând micofiților și 18 taxoni aparținând grupului lichenilor. Cel mai bine investigat este grupul Cormophyta, reprezentat de un total de 1277 de specii, din diferite biotopuri. Întreaga floră a Parcului Natural Porțile de Fier este reprezentată de toate cele cinci filuri din regatul plantelor, după cum urmează: Phycophyta, 71 de familii, 171 de genuri și 549 de specii; Lychenophyta cu 34 familii, 67 de genuri și 375 de specii; Ciuperci, 48 de familii, 252 de genuri și 1077 de specii; Bryophyta, 31 de familii, 98 de genuri și 296 de specii; Cormophyta cu 67 de comenzi cu 114 familii, 540 genuri, 1395 specii, 272 subspecii și 5 soiuri.

Fauna sălbatică care poate fi găsită în județul Caraș-Severin este alcătuită dintr-un total de 230 de specii naționale și 70 de specii de interes comunitar identificate până acum. Parcul Natural Fauna Porților de Fier este format din 5205 taxoni, inclusiv 4873 de nevertebrate și 332 de vertebrate. Dintre vertebrate, clasa Aves are o prezență ridicată, cu 205 reprezentanți, urmată de clasa Pești, cu 63 reprezentanți, clasa cel mai puțin reprezentată este Amfibia, cu doar 12 taxoni. În Parcul Național Cheile Nera-Beusnitei, au fost identificate un număr de nevertebrate 1.890 taxoni și 124 taxoni ale vertebratelor. Parcul Național Domogled-Valea Cernei este zona cu cea mai mare biodiversitate din Lepidoptera, aproape 1.500 de specii de fluturi (1463) pot fi găsite aici, 45% din fauna Lepidoptera din țară este concentrată aici. Prin varietate, bogăție și originalitate, fauna acestui ținut cu un climat unic are o mare importanță și, de asemenea, pentru multe specii reprezintă limita nordică a zonei de distribuție. Diversitatea elementelor se datorează în primul rând varietății habitatelor care a dus la existența multor specii și chiar a stepei joase, a pajiștilor cu apă și a numeroaselor elemente caracteristice regiunilor deluroase, carstice și montane.

Munții Anina au arătat că această zonă este un refugiu în timpul glaciațiilor care au permis supraviețuirea speciilor terțiare ca: Amphimellania holandri - printre nevertebrate și Cobitis elongata - a vertebratelor. Fauna de nevertebrate este dominată de gândaci și opilionide, urmată de colebole, arahnee, chilopode, izopode, ortoptere,

formicide, gastropode, larve dipteroase, etc. *Nemoura carpathica*, *Chloroperla kisi*. Dintre nevertebrate au fost identificate 17 specii de interes comunitar, inclusiv 9 prioritare, cum ar fi: *Rosalia alpina*, *Cerambix cerdo*, *Carabus variolus*, *Lucanus cervus*, *Oxyporus mannerheimii*, *Pilemia tigrina*, *Theodoxus transversalis*, *Buprestis splendens*, *Callimorpha quadripunctaria*. Clima continentală pronunțată cu influențe mediteraneene a favorizat în special în zonele umede dunărene și în zonele umede Balta Nera și în zonele umede din Insulele Ostrov și Randall, Divici Pojejena - viața multor păsări cu multe elemente din sudul și vestul Asiei. Această zonă este una dintre puținele zone din țară în care se poate observa diversitatea speciilor rare și unde, pe o arie mică, se poate observa un număr atât de mare de specii de păsări: vizitatori de iarnă, vizitatori de vară, specii de trecere și specii sedentare. Unele dintre inventarele păsărilor sunt de interes comunitar sau sunt incluse în Convenția zonelor umede și în alte tratate internaționale la care România este parte. Dintre speciile de păsări protejate în conformitate cu prevederile Directivei 2009/147 / CE din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, menționăm: *Anas querquedula*, *Ciconia ciconia*, *Egretta garzetta*, *Ardea purpurea*, *Falco Naumanni* *Phalacrocorax pygmaeus*. Aceste păsări sunt supuse regimului de protecție și conservare stabilit în zonele speciale de conservare a avifaunei: zona umedă Ostrov Moldova Veche, zona umedă Ostrov-Calinovat, zona umedă Pojejena Divici și zona umedă Balta Nera. Aceste zone sunt incluse în propunerea SPA Natura 2000.

Ichthyofauna este reprezentată de specii: *Zingel streber*, *Zingel zingel*. Reptilele faunei - sunt reprezentate de elemente termofile, dintre care multe sunt rare, dar vulnerabile precum *Lacerta muralis*, *Testudo hermanni*, *Vipera ammodytes ammodytes*, *Emys orbicularis*. Mamiferele sunt reprezentate în principal de 10 specii comune în general tuturor lanțurilor montane din țara noastră și de multe alte specii care trăiesc doar în sud-vestul țării. Specii de faună prezente în județul nostru și protejate la nivel european: *Canis lupus* (lup), *Ursus arctos* (urs brun), *Aquila chrysaetos* (vulturul auriu), *Rhinolophus ferrumequinum* (liliac mare cu potcoavă), *Myotis capaccinii* (liliac cu picioare lungi), Fâsa mare (*Cobitis elongata*), *Callimorpha quadripunctaria* (fluture vărgat).

Județul Timiș

În județul Timiș, influențele climatice oceanice și diferențele climatice dintre relieful de câmpie și de munte impuse de altitudinea peisajului, au dus la un număr mare de habitate. Un alt factor care cauzează o mare varietate de habitate este reprezentat de compoziția chimică a rocilor din substrat (sol, subsol). Vegetația naturală a județului Timiș este caracterizată de plante de stepă forestieră la scară mică și de o frecvență ridicată de specii hidro și hidrofile la șes și câmpii cu exces de umiditate. Partea de est a județului, ocupată de Muntele Poiana Ruscă, este acoperită din punct de vedere al vegetației forestiere, cu păduri de stejar, pădure de fag, amestecate cu carpen, iar pe versanții superiori ai muntelui găsim păduri de molid amestecate cu brad, sporadic cu pin. Județul Timiș găzduiește ultimul noroi arhaic din

partea de vest a țării

- Rezervațiile Mlaștinilor Satchinez, care au permis conservarea păsărilor sălbatice, protejate de legislația europeană și națională. Rezervația conține o colonie mixtă în care se adapostesc specii protejate: *Ardea purpurea* - stârc roșu, *Ardeola ralloides* - stârc galben, *Nycticorax nycticorax* - Stârc de noapte, *Botaurus stellaris* - buhai de baltă, *Ixobrychus minutus* - stârc pitic, *Egretta alba* - Egreta mare, *Egretta garzetta* - egretă mică.

În zona protejată a Rezervației Mlaștinilor Muran au fost identificate un număr semnificativ de specii de păsări strict protejate prin convenții internaționale. Zona protejată este limitată la est de pădurea Pișchia, a cărei protecție este necesară deoarece multe specii de păsări de pradă care se hrănesc în rezervație au pădurea ca loc de refugiu și / sau cuibărit. Dintre aceste specii, menționăm următoarele: *Haliaetus albicilla* - Codalb, *Pandion haliaetus* - uligan pescar, *Falco subbuteo* - șoimul rândunelelor, *Falco tinnunculus* - vânturel roșu, *Falco vespertinus* - Vânturel de seară, *Falco columbarius* - Șoim de iarnă, *Falco peregrinus* - șoim pelerin, *Pernis apivorus* - viespar, *Milvus migrans* - gaie neagră, *Milvus* - gaie roșie, *Circaetus gallicus* - șerpar, *Aquila heliaca* - acvila de câmp, *Aquila pomarina* - acvila țipătoare mică, *Buteo buteo* - șorecar comun, *Buteo lagopus* - șorecar încălțat, *Accipiter nisus* - uliu pasasar, *Accipiter gentilis* - uliu porumbar. În județul Timiș au fost identificate habitate de interes comunitar, habitate descrise în formulările standard ale siturilor Natura 2000, după cum urmează: habitate de apă dulce, habitate de pajiști umede și comunități de fânuri semi-naturale înalte, habitate de pajiști mezofile, habitate de continent stepă halofilă și gipsofilie, habitate comune pădurii de foioase, habitate comune pădurilor de foioase mediteraneene și habitat comun tufișurilor temperate, habitatelor de pajiști și habitatelor mlaștinilor sărate panonice și ponto-sarmatice, habitatelor pădurilor balcanice-panonice din *quercus cerris* și sesile, sub-habitatelor de pajiști de stepă panonice.

De asemenea, în județul Timiș au fost identificate următoarele tipuri de habitate de interes național (corespunzătoare Natura 2000 descrise sau a căror prezență a fost specificată în județul „Habitat din România”): habitate de mlaștini, stepe de arbuști și păduri halofile, habitate de apă stătătoare, habitat al corpurilor de apă salină și sălcie, habitatele de pajiști și păduri temperate, habitate de pajiști și comunități de plante înalte (buruieni), habitate de pășuni mezofile, habitatul pădurilor de foioase temperate cu frunze care cad, habitatele pădurilor și tufișurilor de pajiști, habitatelor mlaștinilor și habitatelor caracteristice vegetației de pe marginile apelor.

În județul Timiș există specii de floră și faună caracteristice câmpiilor, zonelor umede, zonelor forestiere, pajiștilor naturale. Dintre speciile de floră identificate și cu semnificație ecologică menționăm: *Ophioglossum vulgatum* - limba șarpelui, *Pteridium aquilinum* - ferigă de câmp, *Asplenium ruta-muraria* - ruginita, *Dryopteris filix-mas* - ferigă comună, *Salvinia natans* - peștișoara, *Alnus glutinosa* - arin negru, *Quercus cerris* - stejar turcesc etc. Dintre speciile de floră pentru care au fost declarate rezervații botanice naționale în județ: *Frittilaria meleagris* - lelea pestriță, *Narcissus stellaris*

subsp poeticus - narcisă, Stipa capillata - panusita, Agropyron cristatum - iarbă crestată. Speciile de plante de interes comunitar identificate sunt: Salvinia natans - peștișoara și Trapa natans - cornaciul. Aceste specii au fost identificate în zona protejată Mlaștinile Satchinez. Avifauna județului Timiș este reprezentată de multe specii dintre care: Ardea cinerea - stârc cenușiu, Ardeola ralloides - stârc galben, Nycticorax nycticorax - Stârc de noapte, Botaurus stellaris- buhai de baltă, Ardea purpurea - stârc roșu, Ixobrychus minutus – stârc pitic, Egretta alba - egretă mare, Egretta garzetta - egretă mică, Ardea purpurea - stârc roșu, Podiceps cristatus – corcodel mare, Podiceps nigricollis - corcodel cu gât negru, Phalacrocorax pygmeus - cormoran pigmeu, Anas querquedula – rața cârâitoare, Anas strepera – rața pestriță, Aythya ferina – rața cu cap negru, Aythya nyroca - rața rosie, Anas crecca – rața mică, Anas clypeata – rața lingurar, Anas penelope – rața fluierătoare, Circus aeruginosus – erete de stuf, Circus cyaneus – erete vânat, Falco subbuteo – șoimul rândunelelor, Falco vespertinus – vânturel de seară, Falco tinnunculus – vânturel roșu, Buteo buteo – șorecar comun, Buteo lagopus – șorecar încălțat, Accipiter nisus – uliu păsărar, Accipiter gentilis– uliu porumbar, Perdix perdix - potârniche etc. Ichthyofauna din județul Timiș este reprezentată de speciile: Aspius aspius (avat), Zingel zingel (fusari), Gymnocephalus baloni (ghiborț de râu), Gobio albipinnatus (porcușorul de nisip), Rhodeus sericeus amarus (blehnița), Misgurnus fossilis (țipar), Sabajewia aurata (dunarița), Cobitis taenia (zvârluga), Zingel streber (fusar), Gobio Kessleri (porcușor de nisip). Dintre speciile de amfibieni și reptile: Bombina Bombina (buhai de baltă cu burta rosie), Emys orbicularis (țestoasă de apă), Salamandra salamandra (salamandră), Triturus dobrogicus (tritonul cu creastă dobrogean). Specii de nevertebrate: Carabus hungaricus, Lycaena dispar, Gortyna borelii lunata, Arytrura musculus. Speciile de faună strict protejate prezente în județul Timiș sunt: râsul Lynx - râsul, Ursus arctos - Ursul brun, Lupus canis - Lupul și Felis silvestris - Pisica sălbatică.

Tendențe viitoare posibile– provocări și măsuri de control

Provocări

Diversitatea biologică se află într-o amenințare continuă din cauza creșterii activităților economice care exercită presiuni asupra mediului.

Consecințele majore asupra biodiversității se găsesc într-o serie de schimbări semnificative în structura calitativă și cantitativă și funcționarea ecosistemelor. Din perspectiva principiilor și obiectivelor de conservare și utilizare durabilă a componentelor biodiversității, principalele consecințe relevante sunt:

- un proces activ de eroziune a diversității biologice este exprimat prin dispariția sau reducerea numărului de specii, în special mamifere și păsări;
- fragmentarea habitatelor multor specii și întreruperea conectivității longitudinale (prin digul râului) și lateral (prin digul zonelor inundabile)
- blocarea sau reducerea severă a rutelor de migrație a speciilor de pești și accesul la zonele de reproducere și hrănire);

- reducerea sau eliminarea tipurilor de habitate și a ecosistemelor din zonele de tranziție (perdele forestiere, alinieri ale copacilor, zonelor umede din structura fermelor mari sau a sistemelor lotice mari) cu efecte adverse profunde asupra diversității biologice și a funcțiilor difuze de control al poluării, eroziunea solului, scurgerea și inundațiile evoluția valurilor, controlul biologic al populațiilor de specii dăunătoare, reprovizionarea apelor subterane și corpurile de apă;
- desființarea și reducerea capacității productive a componentelor biodiversității agricole; impact asupra reliefului.

Turismul necontrolat practicat intens creează un impact negativ asupra componentelor biodiversității, deteriorarea și degradarea florei, perturbarea speciilor de animale, degradarea solului pe traseele în pantă nemarcate și turistul care face focul în locuri neautorizate, aruncarea deșeurilor menajere în spații nepotrivite în acest scop . Toate acestea au provocat o presiune mare asupra mediului natural, ducând la degradarea acestuia, necesitând astfel implementarea conceptului de ecoturism, nu numai în ariile protejate, ci și în afara acestora. Extinderea zonelor urbane în interiorul ariilor naturale protejate sau în vecinătatea lor generează o presiune uriașă asupra ariilor naturale protejate.

Exploatarea resurselor naturale și fragmentarea habitatelor naturale pun în pericol viața sălbatică.

Conservarea biodiversității ar trebui realizată pe baza gestionării eficiente și durabile a componentelor capitalului natural și asigurarea modalităților de protecție pentru speciile vulnerabile, endemice sau pe cale de dispariție, poate fi realizată prin stabilirea unor arii protejate.

Măsuri de control

Toate activitățile care ar putea avea un impact semnificativ asupra biodiversității fac obiectul unor evaluări specifice (evaluarea de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului și proiecte de evaluare adecvate) și a unor acte de reglementare emise numai după ce s-a dovedit, prin rapoarte realizate de firme sau persoane fizice aprobate. Prin implementarea cerințelor adecvate de evaluare a efectelor potențiale ale planurilor / programelor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, asigurați-vă că orice plan / program sau proiect poate impacta în mod semnificativ zona protejată de interes comunitar, singur sau în combinație cu alte planuri / proiecte care se află în procedura de reglementare stabilită în strategie sau dezvoltare.

Evaluarea impactului biodiversității se bazează pe criterii de evaluare care se referă la: gradul de deteriorare a speciilor și a habitatelor naturale de pe teritoriul impactului;

schimbarea parametrilor ecosistemului; fragmentarea ecosistemelor; măsuri de atenuare.

Componente peisagistice

Cele trei componente ale peisajului care îi conferă unicitatea și atractivitatea sunt:

- Elemente culturale (așezări, infrastructură, construcții, activități umane)
- Biodiversitate și
- Structura geomorfologică (relief, trăsături geologice, hidrologice).

Un element important în peisaj este patrimoniul cultural prin monumente istorice.

Moștenirea culturală

Din punct de vedere structural, monumentele sunt grupate în patru categorii în funcție de natura lor:

- I. Monumente arheologice
- II. Monumente de arhitectură
- III. Monumente publice
- IV. Memoriale și monumente funerare

În ceea ce privește valoarea, monumentele istorice includ următoarele categorii:

- Categoria A - monumente de interes național
- Categoria B - monumente de interes local

Lista completă este menținută și actualizată în mod regulat de către Ministerul Culturii din România, prin Institutul Național al Patrimoniului, versiune datând din 2010. Această listă include actualizările ulterioare făcute de ministrul culturii. În regiunea de frontieră a României există 1740 de monumente istorice, după cum urmează: 338 în Timiș, 833 în Caraș-Severin și 569 în Mehedinți .

Peisaj

De partea românească a Programului Interreg IPA CBC România - Republica Serbia pentru perioada de program 2021-2027, există o varietate de peisaje: munți cu chei și canioane, dealuri și podișuri, câmpii și câmpii fluviale, râuri și lacuri.

Județul Mehedinți se caracterizează prin peisajul măreț a fluviului Dunărea și canionul său, diversitatea reliefului montan, prezența elementelor remarcabile de floră și faună, dintre care multe au fost incluse în rezervațiile științifice.

Lista atracțiilor peisagistice din zonă include:

- zona Porților de Fier I, cu canionul Dunării, clisura cu Cazanul Mare și Mic, rezervoare, sistemul hidroenergetic și de navigație, numeroasele viaducte construite pe văile sălbatice, orașul Orșova care se întinde într-un amfiteatru de pe malul Golfului Cerna.

- Ostrovul Șimian - o insulă în aval de Drobeta Turnu Severin, găzduind cetatea relocată a insulei scufundate Ada-Kaleh.

- partea de nord a județului, caracterizată de peisaje frumoase. Include orașul Baia de Aramă și la aproximativ 4 km nord-vest de Baia de Aramă complexul carstic Ponoare, cu mai multe monumente naturale (podul natural de la Ponoare, lacurile carstice Zatonul Mare și Zatonul Mic, Peștera Ponoare și platoul clinturilor deasupra peșterii). Peștera Topolnița se află în această zonă, având o lungime explorată de 10.330 m, a doua ca mărime din țară.

Tendențe viitoare posibile

În ultimele decenii, și relieful natural din România a fost influențat de dezvoltarea activităților economice, bazată pe o exploatare excesivă a resurselor naturale, în special având în vedere ultimii ani de creștere. În aceste condiții, multe specii de plante și animale sunt amenințate cu dispariția, iar modificarea reliefului este un indicator important pentru deteriorarea mediului. Ecosistemele constau dintr-o varietate de specii care au o probabilitate mai mare de a rămâne stabile atunci când există unele pierderi sau daune, decât ecosistemele cu funcții reduse.

Fragmentarea habitatului este cauzată de o serie de factori diferiți legate de schimbările de utilizare a terenului, inclusiv extinderea urbană, infrastructura de transport și practicile agricole și forestiere îmbunătățite. Pierderea ariilor naturale are repercusiuni care se extind dincolo de dispariția speciilor rare. Astfel, este necesar să se asigure condițiile naturale necesare printr-o abordare integrată a utilizării terenurilor prin:

- Îmbunătățirea comunicării între zonele naturale existente pentru a contracara fragmentarea și a spori coerența lor ecologică, de exemplu prin

protejarea gardurilor vii, a benzilor de vegetație de pe câmpuri și a pâraurilor mici;

- Evidențierea permeabilității reliefului pentru a sprijini dispersia, migrația și mișcarea speciilor, de exemplu folosind terenul într-un mod favorabil pentru floră și faună sau pentru introducerea sistemelor de agricultură ecologică sau forestieră care susțin practicile agricole extinse;
- Există multe zone multifuncționale, unde utilizarea terenului susține sănătatea, astfel de zone în care agricultura, silvicultura, recreerea și conservarea ecosistemelor funcționează toate în același spațiu. Astfel de combinații pentru a beneficia ambele părți, din punct de vedere multiplu, la nivel de societate, dar și la nivel individual (fermieri, silvicultori, turism). Această abordare oferă servicii ecosistemice valoroase, cum ar fi purificarea apei și îmbunătățirea solului și crearea unor spații atractive de care oamenii se pot bucura;
- Dezvoltarea spațială ghidată a infrastructurii în afara zonelor sensibile, reducând astfel riscul fragmentării suplimentare a habitatelor.

Calitatea apei

România a adoptat și a raportat a doua generație de planuri de gestionare a bazinului hidrografic în temeiul Directivei-cadru a apei, iar Comisia Europeană a evaluat starea și dezvoltarea de la adoptarea primelor planuri de gestionare a bazinului hidrografic, inclusiv acțiunile sugerate în raportul EIR 2017. Cele mai semnificative presiuni asupra apelor de suprafață sunt presiunile difuze din deversările care nu sunt conectate la rețeaua de canalizare (25% din corpurile de apă de suprafață), poluarea difuză din apele uzate agricole (12%) și urbane (5%). Pentru corpurile de apă subterană, cea mai semnificativă presiune este poluarea difuză din agricultură și deversările care nu sunt conectate la rețelele de canalizare, ambele afectând 10% din corpurile de apă subterană. Cel mai important impact asupra apelor de suprafață este poluarea / îmbogățirea nutrienților (care afectează 27% din corpurile de apă de suprafață), urmată de poluarea organică (17%) și cel mai important impact asupra apelor subterane este poluarea chimică (care afectează 10% din corpurile de apă subterană). Au fost dezvoltate mai multe metode de evaluare între primul și al doilea plan de gestionare a bazinului hidrografic, inclusiv elemente de calitate fizico-chimică, elemente de calitate hidromorfologică și poluanți specifici bazinului hidrografic. Încrederea în evaluările stării ecologice s-a îmbunătățit pentru râuri și mai multe elemente de calitate biologică și elemente de calitate de susținere au fost utilizate pentru clasificarea stării în al doilea plan de gestionare a bazinului

hidrografic.

Apele de suprafață

Starea ecologică a corpurilor naturale de apă de suprafață - râuri monitorizate în Bega - Timiș - Bazinele Carașului.

În bazinele hidrografice Bega - Timiș - Caraș au fost evaluate 25 de corpuri de apă naturale - râuri, în total 1.005,89 km. Din cei 1.005,89 km monitorizați pentru potențial ecologic, distribuția pe lungimi în raport cu starea ecologică este următoarea: 882,86 km (87,77%) în stare ecologică bună și 123,03 km (12,23%) în stare ecologică moderată.

Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață foarte modificate (CAPM) - râuri monitorizate în bazinul hidrografic Bega - Timiș - Caraș.

În cadrul bazinului hidrografic Bega - Timiș - Caraș au fost evaluate 13 corpuri de apă foarte modificate - râuri însumând un număr de 478,91 km. Din cei 478,91 km monitorizați pentru potențialul ecologic, distribuția pe lungimi în raport cu starea ecologică fiind următoarea: 257,56 km (53,78%) au fost într-un potențial ecologic bun (FEB) și 221,35 km (46,22%) într-un potențial ecologic moderat (PEMO).

Potențialul ecologic al corpurilor de apă artificială de suprafață foarte modificate - monitorizat în bazinele Bega - Timiș - Caraș. În bazinul hidrografic Bega - Timiș - Caraș, a fost evaluat 1 corp de apă artificial (CAA) cu o lungime de 43,98 km. Din punctul de vedere al potențialului ecologic, toți cei 43,98 km (100%) se potrivesc potențialului ecologic moderat.

Apele subterane

Calitatea apei subterane din zona programului monitorizată în 2012 a determinat clasificarea stării corpurilor de apă subterană în „bună” și „slabă”, așa cum este prezentat în tabelul de mai jos.

Evenimente extreme legate de vreme și dezastre naturale

Categoria evenimentelor meteorologice extreme care ar putea provoca în România pagube importante sau chiar dezastre naturale include fenomene precum: ploi abundente / inundații, căderi de teren, diguri de gheață pe cursurile de apă, grindină, furtuni electrice, polei, avalanșă, furtuni, furtuni de zăpadă, uscăciune, valuri de căldură, valuri de frig. Conform datelor Fondului de asigurări pentru dezastre naturale (PAID), pentru România, cea mai mare expunere la dezastre naturale este asociată cutremurelor,

inundațiilor și alunecărilor de teren, care ar putea provoca pierderi umane și costuri economice ridicate în întreaga țară.

Clima

În zona transfrontalieră, clima este temperat-continentală, cu veri foarte calde, cantități mici de precipitații și ierni reci marcate de intervale neregulate cu furtuni puternice de zăpadă și încălzire frecventă. Unele influențe particulare au marcat teritoriul, respectiv: influența mediteraneană în județul Mehedinți cu contraste puternice între temperaturile de iarnă și de vară. Fenomenele extreme înregistrate și consecințele lor sunt relevante pentru zona de interes. Partea de sud a țării a fost afectată de furtuni de zăpadă, când se formează depuneri de zăpadă formate de vânturi puternice care suflă zăpadă. În unele zile s-a format polei, precum și ceață asociată cu chiciura. În ianuarie, precipitațiile medii lunare naționale, 59,1 mm, au fost cu 59% mai mari decât standardul climatic normal. Regimul precipitațiilor a fost predominant excedentar în jumătatea sudică a țării și în zone limitate din restul țării.

Predicții legate de vreme

Din perspectivă cantitativă, peste 90% din modelele climatice prevăd, pentru 2090-2099, secete severe în timpul verii, în România, în special în sud (cu abateri negative față de 1980-1990, de peste 20%). În ceea ce privește precipitațiile de iarnă, abaterile sunt mai mici, iar incertitudinea mai mare.

Terenurile agricole și vulnerabilitatea lor la schimbările climatice

În ceea ce privește datele de pluviometrie, peste 90% din modelele climatice prognozate pentru perioada 2090-2099 au relevat secete severe în timpul verii, în special în sudul și sud-estul României (cu abateri negative comparativ cu perioada 1980-1990, mai mult de 20%). În ceea ce privește precipitațiile din timpul iernii, abaterile sunt mai mici și incertitudinea mai mare. Agricultură reprezintă cel mai vulnerabil domeniu, studiile arătând următoarele aspecte.

Eroziunea și contaminarea solului

Conform datelor provizorii, diferite procese de pantă afectează 3.372.916 ha, dintre care 664.879 ha excesiv de puternic. Dintre acestea, suprafețe mari afectate de eroziune și alunecări de teren se găsesc și în regiunea de dezvoltare Vest (329238 ha), în care două dintre județele eligibile sunt situate (Caraș-Severin și Timiș). Alte procese naturale și / sau antropice care afectează calitatea solului sunt

consolidarea primară și / sau secundară, inventariată pentru 1.553.276 ha, din care consolidarea foarte puternică și excesivă pe 214.081 ha. Cele mai mari zone se găsesc în Regiunea de Dezvoltare Vest (32,4%).

Evenimente de poluare industrială și contaminare

În România, aproximativ 915 instalații industriale trebuie să aibă o autorizație conform IED61. În 2015, sectoarele industriale din România cu cele mai multe instalații IED au fost: creșterea intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor, cuprinzând 48%, urmată de sectorul gestionării deșeurilor (11%), produselor chimice (10,5%) și energetică (6,3%). Sectoarele industriale identificate ca contribuind la cele mai multe emisii în aer sunt: (i) sectorul energetic pentru toți poluanții, cu excepția compușilor organici volatili non-metanici (COVNM) și amoniac (NH₃); (ii) producția de metal pentru cadmiu (Cd), arsenic (As), crom (Cr), plumb (Pb), mercur (Hg), zinc (Zn) și dibenzodioxine policlorurate și dibenzofurani policlorurați (PCDD / F); (iii) „alte activități” (în special creșterea intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor și tratarea suprafeței) pentru NMVOC și amoniac; și (iv) gestionarea deșeurilor pentru mercur.

1.12 METODE DE EVALUARE

Raportul SEA va fi pregătit în conformitate cu „Manualul privind SEA pentru politica de coeziune 2007-2013”, aprobat de CE, care reprezintă un material de referință principal pentru întreprinderea SEA, care este încă valabil și rămâne recomandat pentru procesul de programare 2021-2027.

Manualul a fost aprobat în 2006 de către cele două direcții în cauză ale Comisiei Europene (DG Dezvoltare Regională și DG Mediu) ca material consultativ care este încă recomandat pentru aplicarea Directivei SEA în cadrul programării fondurilor structurale ale UE¹.

V. STRUCTURA RAPORTULUI SEA

Raportul SEA va aborda toate elementele specificate în anexa I la Directiva SEA.

Acesta va include următoarele elemente:
Sumar executiv

(j) un sumar non-tehnic al informațiilor furnizate la rubricile de mai jos.
Introducere

(a) o schiță a conținutului, principalele obiective ale planului sau programului și relația cu alte planuri și programe relevante.

Referințe de bază legate de mediu;

(b) aspectele relevante ale stării actuale a mediului și evoluția probabilă a acestuia

¹ <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/SEA%20Guidance.pdf>

fără punerea în aplicare a planului sau a programului;
(c) caracteristicile de mediu ale zonelor susceptibile de a fi afectate semnificativ;
(d) orice problemă de mediu existentă care este relevantă pentru plan sau program, inclusiv, în special, cele referitoare la orice zone cu o anumită importanță ecologică, cum ar fi zonele desemnate în conformitate cu Directivele 79/409 / CEE și 92/43 / CEE.

Obiective de mediu relevante și evaluarea strategiei propuse urmărite în documentul de

programului:
(e) obiectivele de protecție a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau de stat membru, care sunt relevante pentru plan sau program și modul în care aceste obiective și orice considerații de mediu au fost luate în considerare în timpul pregătirii sale;

Efecte probabile semnificative asupra mediului preconizate, măsuri de atenuare propuse și pregătiri pentru monitorizare.

(f) efectele semnificative probabile asupra mediului, inclusiv asupra unor probleme precum biodiversitatea, populația, sănătatea umană, fauna, flora, solul, apa, aerul, factorii climatici, bunurile materiale, patrimoniul cultural, inclusiv patrimoniul arhitectural și arheologic, peisajul și relația dintre factorii de mai sus;

(g) măsurile prevăzute pentru prevenirea, reducerea și compensarea cât mai completă a eventualelor efecte adverse semnificative asupra mediului în urma punerii în aplicare a planului sau programului;

(h) o schiță a motivelor pentru selectarea alternativelor tratate și o descriere a modului în care a fost efectuată evaluarea, inclusiv orice dificultăți (cum ar fi deficiențe tehnice sau lipsa de cunoștințe) întâmpinate în compilarea informațiilor solicitate;

(i) o descriere a măsurilor preconizate privind monitorizarea.

VI. PROCEDURA SEA

6.1 CONSULTĂRI

Autoritatea de Management pentru Programul Interreg-IPA CBC România-Republica Serbia pentru perioada de program 2021-2027 dorește să aibă raportul SEA cât mai curând posibil, în conformitate cu decizia luată de Autoritatea competentă de mediu. Studiul SEA va fi furnizat pentru consultări către public și autoritățile de mediu relevante, în conformitate cu cerințele legislative naționale atât în Serbia, cât și în România.

VII. EFECTE DE MEDIU POSIBILE ASUPRA TERȚELOR ȚĂRI

Așa cum este subliniat în capitolul 3.1, Programul CBR Interreg-IPA propus pentru perioada de program 2021-2027 va avea probabil impact global pozitiv transfrontalier și nu este de așteptat să aibă impact transfrontalier negativ semnificativ care ar justifica atenția.

VIII. SURSE

<http://www.romania-serbia.net/>

<http://www.romania-serbia.net/wp-content/uploads/programming/Draft%20OP.pdf>

<https://danube-region.eu/about/the-danube-region/>

<https://danube-region.eu/projects-and-funding/eu-funding-instruments/> <https://www.euro-access.eu/>

<https://danube-region.eu/2020/09/save-the-date-9th-annual-forum-of-the-eusdr/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/

<http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/d3e42c68a072a75dbc279d807b8a2b72.pdf>

<https://www.mei.gov.rs/eng/news/607/189/335/details/the-third-revised-version-of-the-national-programme-for-the-adoption-of-the-acquis-communautaire-has-been-adopted/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2006/handbook-on-sea-for-cohesion-policy-2007-2013

https://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_ro_en.pdf <https://www.eea.europa.eu/countries-and-regions/romania>

ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU PREGĂTIREA
DOCUMENTELOR NECESARE PENTRU
DESFĂȘURAREA PROCEDURII DE EVALUARE
STRATEGICĂ DE MEDIU (SEA) PENTRU PROGRAMUL
INTERREG IPA DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ
ROMÂNIA – REPUBLICA SERBIA PENTRU PERIOADA
DE PROGRAMARE 2021-2027

RAPORT DE DEFINIRE A
DOMENIULUI DE APLICARE

8 SEPTEMBRIE

2020

Declinare a răspunderii:

Autorii prezentei publicații sunt unicii răspunzători pentru conținutul ei.

Autorii:

Prezentul document a fost pregătit în cadrul procedurii SEA pentru Programul IPA CBC România - Serbia 2021- 2027 implementat de KVB Consulting & Engineering SRL

Datele de contact ale furnizorului de servicii de consultanță:

KVB Consulting & Engineering SRL

Str. Mitropolit Varlaam nr. 147, Sectorul 1, București 12903, România

Datele de contact ale autorului principal:

Geograf Roxana OLARU

KVB Consulting & Engineering SRL, roxana.olaru@kvb.ro, +40 733 107 793

CUPRINS:

I.	INTRODUCERE.....	5
1.1	SCOPUL RAPORTULUI DE DEFINIRE A DOMENIULUI DE APLICARE.....	5
II.	STABILIREA OBIECTULUI PROGRAMULUI PENTRU SEA	5
1.2	PREZENTARE PE SCURT A PROGRAMULUI	5
1.3	OBIECTIVELE ȘI DOMENIILE DE INTERVENȚIE	5
1.4	PRIORITĂȚILE CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN DOMENIUL DE APLICARE AL PROGRAMULUI.....	6
III.	STABILIREA AMPLORII PROBABILE A EFECTELOR.....	8
1.5	EFECTELE ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL REGIONAL ȘI TRANSFRONTALIER	8
1.6	CARACTERISTICILE TERITORIULUI AFECTAT	10
1.7	CARACTERISTICILE EFECTULUI PROGRAMULUI ASUPRA MEDIULUI.....	11
IV.	DEFINIREA DOMENIULUI DE APLICARE AL EVALUĂRII.....	12
1.8	PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE ȘI OBIECTIVE RELEVANTE DE PROTECȚIE A MEDIULUI	12
1.9	PROBLEMELE DE MEDIU IDENTIFICATE.....	14
1.10	OBIECTIVELE SEA	16
1.11	INFORMAȚII DE REFERINȚĂ	16
1.12	METODE DE EVALUARE	36
V.	STRUCTURA RAPORTULUI SEA	36
VI.	PROCEDURA SEA	37
6.1	CONSULTĂRI.....	37
VII.	EFECTE DE MEDIU POSIBILE ASUPRA TERȚELOR ȚĂRI	37
VIII.	SURSE	38

LISTĂ DE ACRONIME

CBC	Cooperare Transfrontalieră
DRS	Strategia pentru Regiunea Dunării
EMERALD	O rețea ecologică care constă în Arii de Interes Special pentru UE
UE	Uniunea Europeană
EUSDR	Strategia UE pentru Regiunea Dunării
EUSAIR	Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică
IPA	Instrumentul UE de Asistență pentru Preaderare
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale pentru Statistică
OP	Program Operațional
SEA	Evaluare Strategică de Mediu
Directiva SEA	Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului.
Definire a domeniului de aplicare	Stabilirea domeniului de aplicare a Evaluării Strategice de Mediu
km ²	kilometru pătrat

I. INTRODUCERE

I.1 SCOPUL RAPORTULUI DE DEFINIRE A DOMENIULUI DE APLICARE

Prezentul document face parte din Notificarea care îi va fi transmisă Autorității Competente pentru Protecția Mediului în vederea inițializării procedurii SEA pentru Programul Interreg IPA de Cooperare România – Republica Serbia propus pentru perioada de programare 2021-2027. Programul IPA CBC România – Serbia pentru perioada de programare 2021 – 2027 este disponibil în momentul de față pe website-ul: <http://www.romania-serbia.net/>, în secțiunea dedicată Programării post-2020 și este anexat în Anexa 1 la prezentul Raport.

Prezentul document conține informațiile relevante de care trebuie să țină cont autoritățile pentru protecția mediului din Serbia și din România pentru obținerea avizului lor cu privire la domeniul de aplicare al studiului SEA care ar trebui să fie elaborat în vederea obținerii acordului de mediu necesar.

Instituțiile, părțile și persoanele interesate au fost deja invitate să își comunice observațiile și sugestiile pentru îmbunătățirea proiectului de document de programare.

II. STABILIREA OBIECTULUI PROGRAMULUI PENTRU SEA

I.2 PREZENTARE PE SCURT A PROGRAMULUI

Documentul de definire a domeniului de aplicare este pregătit pentru al doilea proiect (7 octombrie 2020) de Program IPA CBC România-Serbia pentru perioada de programare 2021 – 2027, care include trei județe din România (Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți) și șase districte din Republica Serbia (Severnobanatski, Srednjobanatski, Južnobanatski, Braničevski, Borski și Podunavski). Suprafața totală este de 40.596 km² (53,1 % în România/46,9% în Serbia). Zona vizată de program este împărțită în două regiuni NUTS2 în România și două regiuni NUTS2 în Serbia.

I.3 OBIECTIVELE ȘI DOMENIILE DE INTERVENȚIE

Următoarele patru Obiective de Politică vor fi finanțate prin viitorul Program IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027:

1. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și corectă, a investițiilor ecologice și a investițiilor în „creșterea albastră”, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor.
2. O Europă mai socială, care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale prin îmbunătățirea accesului la servicii favorabile incluziunii, îmbunătățirea accesului la educație și a calității educației, asigurarea accesului egal la serviciile de asistență medicală și dezvoltarea infrastructurii necesare pentru realizarea transfrontalieră a acestor obiective pe termen lung.
3. O Europă mai apropiată de cetățenii ei prin susținerea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.
4. O Europă mai sigură – un Obiectiv Specific Interreg – prin promovarea acțiunilor

în domeniul gestionării frontierelor și al gestionării migrației și a mobilității, inclusiv în domeniul protecției migranților.

1.4 PRIORITĂȚILE CARE SE ÎNCADREAZĂ ÎN DOMENIUL DE APLICARE AL PROGRAMULUI

Justificarea alegerii obiectivelor de politică și a obiectivelor specifice Interreg, prioritățile corespunzătoare și formele de asistență sunt prezentate mai jos, în conformitate cu Secțiunea 1.3, Tabelul 1 din Programul analizat în momentul de față (consultați Anexa 1).

Prioritatea 1: Protecția mediului și gestionarea riscurilor

Justificarea priorității 1: Investițiile în domeniul protecției mediului și al gestionării riscurilor se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: performanța slabă a infrastructurii de mediu, zone afectate puternic de poluare, riscuri de mediu, neconștientizarea de către populație a amenințărilor la adresa mediului și lipsa cunoștințelor privitoare la soluțiile ecologice, etc.

Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și corectă, a investițiilor ecologice și a investițiilor în „creșterea albastră”, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor.*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

1. Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, îmbunătățirea infrastructurii ecologice, mai ales în mediul urban, și reducerea poluării;
2. Promovarea energiei regenerabile;
3. Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ;
4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezistenței la dezastre.

Prioritatea 2: Educația și asistența medicală

Justificarea priorității 2: Investițiile în infrastructura și serviciile pentru educație, formare și asistență medicală se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: accesibilitatea redusă a serviciilor sociale și de asistență medicală în regiunile îndepărtate, infrastructură de îngrijire medicală veche, o rată de șomaj crescută în rândul populației tinere și active din zonele rurale, grupuri vulnerabile, incluziune socială care lasă de dorit. Se va acorda o atenție deosebită educației digitale și trainingurilor pentru îmbunătățirea nivelului general al aptitudinilor și competențelor digitale, dar și investițiilor pentru facilitarea accesului la dispozitive TIC, mai ales pentru tinerii din zonele rurale și îndepărtate.

Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai socială, care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

5. Îmbunătățirea accesului la educație, formare și învățare continuă și a calității acestora la nivel transfrontalier în scopul îmbunătățirii nivelului de educație și a competențelor astfel încât să fie recunoscute peste granițe;
6. Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate, favorabile incluziunii, în domeniul educației, al formării și al învățării continue prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin susținerea rezilienței pentru învățământul și formarea la distanță și online;
7. Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor sanitare și a serviciilor de îngrijire pe termen lung la nivel transfrontalier.

Prioritatea 3: Turismul integrat și patrimoniul cultural și natural

Justificarea priorității 3: Dezvoltarea durabilă este esențială pentru turismul din viitor. Conservarea biodiversității, respectul pentru autenticitatea socioculturală a comunităților gazdă, asigurarea protecției sociale și a securității economice a comunităților gazdă și utilizarea durabilă a resurselor de mediu trebuie să reprezinte pilonii noului model de turism. Această criză ne dă ocazia să acordăm mai multă atenție strategiilor din domeniul turismului, astfel încât să coordonăm acțiuni la nivelul tuturor părților interesate. Integrarea unui model de economie circulară în lanțul valoric din domeniul turismului care implică producătorii, distribuitorii, consumatorii și agențiile de protecție a mediului este esențială. Este necesară tranziția către un turism care funcționează eficient din punctul de vedere al resurselor și produce un nivel scăzut de emisii de dioxid de carbon, dar trebuie să se pună accentul și pe reziliența și competitivitatea acestui sector. Turismul reprezintă una dintre industriile care au înregistrat creșterea cea mai rapidă și a dus la o creștere cu 10% a PIB-ului și a creat 27 de milioane de locuri de muncă directe și indirecte în toate statele membre UE. Investițiile și măsurile care trebuie să fie implementate se bazează pe nevoile zonei vizate de program, cum ar fi: „cererea digitală” scăzută în domeniul turismului în ambele țări, lipsa produselor competitive de turism și competențele scăzute în ceea ce privește dezvoltarea și marketingul produselor, și valorifică punctele forte ale regiunii, care are o poziție geografică excelentă pentru turism: numeroase locuri care fac parte din patrimoniul natural, istoric și cultural și active termale și de wellness excelente. Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai apropiată de cetățenii ei prin susținerea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.*

Obiectivele specifice din cadrul acestei priorități sunt:

8. Susținerea dezvoltării locale sociale, economice și de mediu integrate, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltarea locală la inițiativa comunității.

Prioritatea 4: Gestionarea frontierelor

Justificarea priorității 4: Susținerea de către UE a unui obiectiv specific Interreg dedicat

frontierelor externe va contribui la reducerea vulnerabilității frontierelor externe pe baza unei conștientizări comprehensive a situației și va garanta frontiere UE sigure, care funcționează bine. În plus, scopul programelor privitoare la frontierele externe este pregătirea țărilor candidate și potențial candidate pentru a deveni membre UE, inclusiv prin sprijinul în ceea ce privește implementarea unor sisteme și proceduri pentru pregătirea perspectivei de frontiere interne viitoare. Nevoia de finanțare a obiectivului specific Interreg 2 rezultă din specificul zonei vizate de Program. Lungimea frontierei din teritoriul care face obiectul programului este de 548 km, din care 235 km (42,8%) sunt pe Dunăre. Această lungime reprezintă 1% din lungimea totală a frontierei externe a Uniunii Europene. De-a lungul acestei frontiere comune există 8 puncte rutiere de trecere a frontierei, două puncte feroviare de trecere a frontierei și un punct fluvial de trecere a frontierei. Din moment ce peste 4 milioane de persoane și 1,5 milioane de mijloace de transport de marfă trec frontiera în fiecare an, Programul trebuie să stabilească priorități și măsuri dedicate pentru gestionarea mobilității și a punctelor de trecere a frontierei.

În plus, migrația globală și provocările asociate cu aceasta, cum ar fi lipsa securității și a stabilității, conturează o lume nouă, care evoluează rapid, și această dinamică va afecta Europa într-o măsură semnificativă. Conform Frontex, Balcanii Occidentali se confruntă în continuare de migrații ilegale care încearcă să ajungă în Europa Occidentală. Din moment ce Serbia reprezintă traseul central prin Balcanii Occidentali, ea este punctul principal de trecere în acest sens. Cu toate acestea, frontierele dintre Serbia și România s-au confruntat cu un aflux de migrați mai mic în 2018 în comparație cu alte frontiere. Această prioritate răspunde la următorul obiectiv specific Interreg: *O Europă mai sigură.*

III. STABILIREA AMPLORII PROBABILE A EFECTELOR

1.5 EFECTELE ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL REGIONAL ȘI TRANSFRONTALIER

Prioritățile, măsurile și intervențiile care se încadrează în Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 vor avea per total un impact pozitiv asupra mediului.

Zona vizată de program beneficiază de existența unei suprafețe mari ocupate de parcuri naturale naționale, care au atât valoare turistică, cât și valoare ecologică. Cu toate acestea, trebuie să se acorde o atenție deosebită protejării zonelor respective și a biodiversității existente.

Profilul economic al zonei vizate de program, care include exploatarea miniere de amploare, creează zone afectate puternic de poluarea solului și a apei. În plus, declinul activității industriale are drept rezultat o creștere a amplasamentelor industriale abandonate și a zonelor contaminate. Aceste terenuri industriale dezafectate reprezintă o amenințare semnificativă la adresa sănătății umane, a florei și a faunei, fără a exista posibilitatea reintroducerii în circuit a acestor terenuri pe termen scurt. Prin urmare, sunt necesare investiții în măsuri pentru

reabilitarea/decontaminarea terenurilor astfel încât acestea să le fie redade comunităților sau naturii.

Faptul că populația nu este conștientă de amenințările la adresa mediului și faptul că infrastructura de gestionare a deșeurilor și a apelor reziduale este insuficientă au drept rezultat depozite de deșeuri și gropi de gunoi necontrolate. De exemplu, „în Serbia, doar 12% din populație este conectată sistemul de colectare a apelor uzate urbane (situația din 2017). În România, aproape jumătate din populație este conectată la sistemele de colectare a apelor uzate, dar există disparități mari între zonele urbane și rurale”.

Programul promovează măsuri de reabilitare a terenurilor industriale, a gropilor de gunoi vechi sau ilegale, a zonelor contaminate, astfel încât aceste terenuri să îi fie redade comunității și să fie folosite pentru activități sociale, economice sau locative sau să redevină situri naturale.

Din cauza nivelului scăzut de monitorizare a poluării solului, a apei și a aerului, populația este mai puțin conștientă de nivelul real al poluării în cadrul comunităților.

Programul investește în acțiuni și măsuri de sensibilizare în ceea ce privește importanța comportamentului responsabil și a protecției mediului.

Deși centrele urbane situate în zona vizată de program nu sunt foarte mari, amprenta lor de carbon este totuși semnificativă ca urmare a utilizării unor autoturisme foarte poluante și a sistemelor de încălzire nedurabile, dar și din cauza măsurilor de eficiență energetică insuficiente.

Acesta este motivul pentru care programul propune acest obiectiv specific pentru finanțarea investițiilor în infrastructura ecologică în cadrul zonelor urbane și pentru finanțarea măsurilor de sensibilizare a populației rezidente. Conceptul de „infrastructură ecologică” este relativ nou și se va acorda o atenție deosebită promovării sale și dezvoltării unor soluții pilot care pot să fie reproduse ulterior. Structurile cele mai comune care vor fi vizate sunt: parcurile, străzile mărginite de copaci, acoperișurile verzi, spațiile deschise, terenurile de joacă, terenurile agricole și pădurile din cadrul orașelor, etc.

Programul propune măsuri cum ar fi:

- Investițiile în domeniul resurselor naturale, al ecosistemelor și al biodiversității, inclusiv în tehnologii de protecție a mediului;
- Implementarea măsurilor de reducere a poluării și de sensibilizare (de ex., colectarea și tratarea deșeurilor, piste pentru biciclete, sortarea și măsurile 5R);
- Investiții în activitățile dedicate controlului poluării și reabilitării râurilor și a terenurilor industriale dezafectate;
- Investiții în activitățile dedicate reabilitării terenurilor industriale și a terenurilor contaminate;
- Investiții în măsuri de îmbunătățire a calității aerului;
- Investiții în domeniul protecției mediului (de ex., zone verzi urbane);
- Investiții în infrastructura ecologică în zonele urbane (de ex., gestionarea apelor pluviale, sisteme de scurgere durabile, străzi verzi, acoperișuri verzi, pavaje

permeabile/poroase, răcirea naturală a clădirilor, sisteme de reciclare, structuri subterane pentru reținerea apei de ploaie, cisterne și butoaie pentru colectarea apelor pluviale și infrastructură ecologică și/sau „albastră”);

- Strategii și planuri de acțiune comune pentru soluționarea problemei poluării și protecția biodiversității;
- Testarea unor unelte și instrumente noi, experimentele, transferul de soluții de la o parte interesată la alta și intensificarea cooperării transfrontaliere în domeniul biodiversității, al infrastructurii ecologice și al reducerii poluării.

Toate măsurile propuse ar putea să contribuie la Pilonul II „Protecția mediului” al EUSDR și la Pilonul III “Calitatea mediului” al EUSAIR.

Propunem ca, atunci când se implementează fiecare proiect care rezultă din Prioritățile propuse de Program, să se desfășoare o evaluare a impactului asupra mediului astfel încât să se stabilească cât de semnificativ este impactul și ce măsuri de remediere și de compensare ar trebui să se ia, dacă este cazul. În momentul de față nu dispunem de suficiente informații pentru stabilirea amplitudinii probabile a efectelor conform Anexei II la Directiva SEA.

În acest sens, propunem desfășurarea unei SEA simplificate care se concentrează pe furnizarea unor sugestii în vederea planificării detaliate a fiecărei intervenții, astfel încât să se reducă riscurile posibile și să se maximizeze beneficiile pentru mediu.

1.6 CARACTERISTICILE TERITORIULUI AFECTAT

Zona vizată de Programul Interreg IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 include trei județe din România și șase districte din Republica Serbia.

Este important faptul că zona vizată de program se află în centrul Macroregiunii Dunării și se suprapune parțial cu Macroregiunea Adriatico-Ionică, din care face parte întregul teritoriu al Serbiei. Cele două țări partenere cuprind o parte mare din bazinul Dunării. Suprafața lor totală reprezintă 10% din bazin în Serbia și 29% din bazin în România.

Suprafața totală este de 40.596 km² (53,1 % în România/ 46,9% în Serbia) și include județele românești Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți și districtele sârbe Severnbanatski, Srednjobanatski, Južnobanatski, Braničevski, Borski și Podunavski. Zona vizată de program este împărțită în două regiuni NUTS2 în România și două regiuni NUTS2 în Serbia.

În Serbia, trei districte din Banatul Sârbesc aparțin Provinciei Autonome Vojvodina, o unitate administrativă clasificată ca regiune statistică NUTS2 în conformitate cu Decretul privind Nomenclatorul Unităților Teritoriale de Statistică (Monitorul Oficial al Republicii Serbia nr. 109/2009 și 46/2010), prin care a fost revizuită situația unităților teritoriale de statistică din Serbia după criteriile UE. Districtele Braničevski, Borski și Podunavska aparțin regiunii statistice NUTS2 din Serbia de Sud și de Est.

În România, Județul Mehedinți este încadrat în Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest. Județele Caraș-Severin și Timiș sunt încadrate în Regiunea de Dezvoltare Vest.

Teritoriul vizat de program din Republica Serbia reprezintă 20,8% din totalul suprafeței naționale, o pondere mai mare decât în România, unde cele trei județe reprezintă doar 9% din teritoriul național. În zona vizată de program locuiesc aproximativ 2,2 milioane de oameni.

Lungimea frontierei dintre România și Republica Serbia care face parte din teritoriul vizat de program este de 548 km, din care 235 km (42,8%) pe Dunăre. Lungimea frontierei din zona vizată de program reprezintă 26% din frontierele externe ale Republicii Serbia și 17% din frontierele externe ale României. De-a lungul acestei frontiere comune există 8 puncte rutiere de trecere a frontierei, două puncte feroviare de trecere a frontierei și un punct fluvial de trecere a frontierei. În plus, există 6 porturi fluviale în Serbia și 3 pe malul românesc.

Geografia regiunii este complexă și eterogenă.

Câmpiile din Banat se întind în nordul districtelor sârbe și în Județul Timiș. Mergând spre sud-est, dealurile de tranziție dintre câmpie și munți duc la centrul ocupat de Carpații Meridionali, cu Munții Banatului, Munții Țarcu-Godeanu și Munții Cernei și altitudini cuprinse între 600 și 2100 de metri în județul Caraș Severin. Dunărea curge prin Câmpiile Banatului de Sud, la granița cu districtul Braničevski și ajunge la frontiera dintre România și Serbia în apropierea localității Baziaș din România. În România, județele sunt traversate de râurile Timiș, Cerna, Caraș și Nera. Unele din acestea trec prin văi și defileuri spectaculoase.

Rețeaua Dunării, care a beneficiat de finanțare UE în cadrul perioadei de programare anterioare.

Între Carpații Meridionali și dealurile aflate în partea de nord-vest a Munților Balcani, Dunărea curge prin defileurile Porților de Fier (Porțile de Fier reprezintă o altă denumire a Đerdapska klisura și se întind de la Golubac până la Simska klisura, 98 km. Barajul Đerdap / Porțile de Fier se află jumătate pe partea românească și jumătatea pe partea sârbă). Pe malul românesc al defileului se află parcul natural Porțile de Fier și pe malul sârb se află parcul național Đerdap. În partea de sud-est se află capătul vestic al Carpaților Meridionali. În districtul Borski se află munții Veliki Krš, Mali Krš și Stol, dominați de formațiuni de carst și denumiți colectiv „Gornjanski kras”. În România se află Munții Mehedinți cu înălțimi de până la 1500 m. Înălțimea scade spre sud-est, se face trecerea la dealuri și la o câmpie înaltă în partea de vest a Câmpiei Române.

1.7 CARACTERISTICILE EFECTULUI PROGRAMULUI ASUPRA MEDIULUI

SEA va ține cont de următoarele preocupări principale:

- ❖ Biodiversitate;
- ❖ Peisaj;
- ❖ Inundații și secetă;
- ❖ Calitatea apei;
- ❖ Eroziunea și contaminarea solului;
- ❖ Evenimentele de poluare industrială și contaminarea.

IV. DEFINIREA DOMENIULUI DE APLICARE AL EVALUĂRII

1.8 PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE ȘI OBIECTIVE RELEVANTE DE PROTECȚIE A MEDIULUI

Există conexiuni importante între Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia pentru perioada de programare 2021-2027 și mai mult de două documente strategice privitoare la problemele de protecție a mediului în zona vizată de studiu, cum ar fi:

- ❖ Strategia UE pentru Regiunea Dunării;
- ❖ Planul Național pentru Adoptarea acquis-ului comunitar (2013-2016) al Republicii Serbia.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR)

Programul va încerca să creeze sinergii și complementarități cu EUSAIR și să contribuie direct la implementarea Strategiei Macroregionale pentru Regiunea Dunării. Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) asigură un cadru general pentru anumite părți ale Europei Centrale și de Sud-Est cu scopul susținerii integrării și a dezvoltării integrate. Regiunea Dunării constă în 14 țări (Germania, Austria, Republica Slovacă, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Moldova și Ucraina). Prin urmare, Regiunea Dunării cuprinde întreaga zonă vizată de Program. Toate proiectele care vor fi finanțate vor contribui într-un anumit mod și într-o anumită măsură la realizarea obiectivelor EUSDR.

Toți cei patru piloni ai Strategiei (Interconectarea Regiunii Dunării, Protejarea mediului în Regiunea Dunării, Creșterea prosperității în Regiunea Dunării și Consolidarea Regiunii Dunării) se regăsesc în Prioritățile și obiectivele Programului. Strategia este însoțită de un Plan de Acțiune „evolutiv” care defalcă unsprezece Domenii Prioritare în acțiuni și exemple de proiecte. S-a ținut cont de lista propusă de acțiuni strategice în cadrul strategiei Programului.

Conexiunile dintre zona vizată de program și Regiunea Dunării pot să fie analizate în următoarele domenii principale: mobilitate, energie, mediu, riscuri și dezvoltare socioeconomică.

În toate aceste domenii de interacțiune se pot identifica provocări și oportunități, în funcție de amploarea fenomenelor (nivel local, regional sau internațional) și în funcție de factorii determinanți principali, cum ar fi, de exemplu, schimbările de mediu la nivel mondial sau piețele internaționale de turism.

În anumite domenii se poate observa o interdependență puternică între zona vizată de program și Regiunea Dunării. Aceste domenii sunt dominate de factori internaționali și interregionali, al căror impact depășește în general dimensiunea regională. Exemple: reducerea și prevenirea poluării solului, a apei și a aerului din surse industriale și urbane, controlul și reducerea riscurilor de mediu, dezvoltarea integrării Rețelelor de Transport Europene. În aceste domenii, acțiunile partenerilor la proiect ar

trebuie să se concentreze pe integrarea acțiunilor locale cu strategiile la nivelul Regiunii Dunării.

În alte domenii, intervențiile nu depind complet de cooperarea la nivelul Regiunii Dunării, dar o astfel de cooperare poate să fie benefică pentru ele. Dintre aceste domenii, am putea spune că acțiunile de cooperare transfrontalieră ar fi benefice în ceea ce privește conservarea resurselor naturale, biodiversitatea, peisajul, dezvoltarea surselor de energie regenerabilă, dezvoltarea turismului, reducerea surselor localizate de poluare, promovarea inițiativelor de inovare inteligentă.

În timpul implementării sale, programul poate să dezvolte criterii specifice de evaluare a proiectelor astfel încât să se încurajeze proiectele care susțin prioritățile EUSDR (de ex., alocări bugetare, cereri specifice referitoare la EUSDR, alocarea unor puncte suplimentare către proiectele care contribuie la obiectivele și acțiunile macroregionale).

Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR)

Strategia UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR) este o strategie macroregională care asigură un cadru general pentru țările din Regiunea Adriatico-Ionică (Croația, Grecia, Italia, Slovenia, Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia și Republica Macedonia de Nord) și pentru părțile interesate. Obiectivul general al EUSAIR este susținerea creșterii și a prosperității economice și sociale în cadrul regiunii prin îmbunătățirea atractivității, a competitivității și a conectivității ei. Strategia abordează provocările și oportunitățile comune în ceea ce privește patru domenii tematice/piloni:

1. „Creșterea albastră”
2. Interconectarea regiunii
3. Calitatea mediului
4. Turismul durabil

Planul de Acțiune al Strategiei ar trebui să fie implementat prin mobilizarea și alinierea tuturor fondurilor UE, internaționale, naționale și private care sunt relevante în ceea ce privește cei patru piloni și temele specifice încadrate în fiecare pilon.

Printre oportunitățile de generare a unor sinergii strategice mai puternice între EUSAIR și programarea UE la nivel național sau inițiativele la nivel regional sau de sector se numără integrarea priorităților EUSAIR în cadrul proiectelor cu un impact mare cu efecte de multiplicare și/sau în cadrul proiectelor coordonate. Mai multe programe pot să contribuie la finanțarea acestor proiecte coordonate și, prin urmare, efectele vor fi multiplicare și impactul finanțării UE asupra zonei va fi mai vizibil.

Planul Național pentru adoptarea acquis-ului Republicii Serbia.

Cel mai nou Program Național revizuit pentru Adoptarea Acquis-ului (NPAA) este documentul cel mai important și cel mai cuprinzător document din cadrul procesului

de integrare europeană a Serbiei. Acest document nu se concentrează doar pe armonizarea întregii legislații naționale cu legislația UE, ci are în vedere și obligația de consolidare a capacității administrative în timpul negocierilor de aderare purtate cu UE, dar și planificarea financiară pe termen lung și planificarea bugetară responsabilă. Conform NPAA, se are în vedere o armonizare deplină a legislației cu legislația UE până la sfârșitul anului 2021. Această armonizare va fi urmată de o perioadă de monitorizare a implementării regulamentelor până la dobândirea calității de stat membru. Scopul Guvernului este ca, până la sfârșitul anului 2021, Serbia să fie pregătită pe deplin din punct de vedere tehnic pentru a deveni un stat membru UE, indiferent de data la care se vor încheia formal negocierile de aderare și va deveni un stat membru deplin.

Pentru prima oară, NPAA are în vedere obligația instituțiilor naționale de consolidare a capacității administrative în domeniul integrării europene. Ținând cont de dinamica negocierilor de aderare și numărul din ce în ce mai mare de capitole deschise, este necesară asigurarea capacităților pentru pregătirea și redactarea regulamentelor noi și pentru implementarea lor eficientă. Trebuie să se acorde o atenție deosebită consolidării capacității în domeniul planificării proiectelor pentru obținerea finanțării prin fondurile de asistență pentru preaderare UE și prin asistența bilaterală pentru dezvoltare.

S-a pregătit în cooperare cu Ministerul de Finanțe un ghid financiar pentru monitorizarea efectelor financiare ale NPAA. Una dintre prioritățile strategice ale Guvernului Serbiei este faptul că instituțiile administrative ale statului sunt obligate acum să planifice în mod responsabil și durabil fonduri bugetare pentru implementarea obligațiilor din cadrul procesului de integrare europeană. În plus, planificarea presupune obligația de identificare a proiectelor prioritare care trebuie să fie finanțate din fondurile de asistență internațională.

Conform NPAA, Republica Serbia este foarte motivată în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor cu țările vecine și cu țările din Sud-Estul Europei, afirmându-se astfel una dintre prioritățile politicii ei externe – îmbunătățirea cooperării regionale. În cadrul strategiei Serbiei, deși nu înlocuiește procesul de integrare în UE, cooperarea regională, mai ales prin forurile și inițiativele regionale, contribuie semnificativ la consolidarea relațiilor bilaterale cu țările vecine și cu țările din Sud-Estul Europei.

Republica Serbia contribuie activ mai ales la Strategia pentru Macroregiunea Dunării, alocându-i astfel un rol special Programului Interreg-IPA CBC România-Serbia 2021-2027 în ceea ce privește contribuția la strategia mai amplă și crearea unui cadru integrat pentru realizarea obiectivelor EUSDR și EUSAIR.

1.9 PROBLEMELE DE MEDIU IDENTIFICATE

Primul proiect de OP propus prezintă următoarele puncte tari și puncte slabe principale în domeniul mediului ale zonei vizate de studiu, după cum urmează:

- ❖ Coridoarele X, IV și VII vecinătatea aeroporturilor internaționale;
- ❖ Varietatea peisajelor, diversitatea geografică și biodiversitatea;
- ❖ Resursele naturale (situri naturale care fac parte din Patrimoniul Mondial, parcuri naturale, situri Natura 2000, izvoare termale, păduri, ape, resurse minerale);
- ❖ Patrimoniul cultural și istoric/arheologic bogat;
- ❖ Condiții favorabile pentru agricultură în văi, dar și pentru industria agroalimentară;
- ❖ Prezența instituțiilor de învățământ superior;
- ❖ O acoperire relativ bună a învățământului primar și al rețelelor sociale și de asistență medicală primară;
- ❖ Implicare regională și locală pentru investirea în gestionarea comună a riscurilor și pregătirea pentru situații de urgență;
- ❖ Asistență locală și regională pentru implementarea măsurilor comune de conservare a biodiversității, a peisajelor valoroase și a patrimoniului cultural/istoric/arhitectural;
- ❖ Legături puternice de cooperare transfrontalieră construite de la adoptarea Programului de Inițiativă pentru Frontierele Externe(2003);
- ❖ Potențial înalt pentru diverse tipuri de turism pe baza resurselor istorice și a resurselor naturale termale și de wellness și a activităților culturale;
- ❖ Zona se află în centrul bazinului Dunării și al Macroregiunii Dunării;
- ❖ Acțiuni comune în vederea creșterii competitivității industriilor locale;
- ❖ O conectivitate internă slabă în cadrul zonei de frontieră;
- ❖ Zone mari expuse la riscurile de mediu și de schimbări climatice;
- ❖ Populația prezintă un nivel scăzut de conștientizare a aspectele de protecție a naturii și a mediului;
- ❖ Geografia zonei eligibile este complexă și eterogenă;
- ❖ Majoritatea zonelor subdezvoltate – diferențe mari între mediul urban și cel rural;
- ❖ Viabilitate economică scăzută a exploatațiilor agricole;
- ❖ Rată mare a șomajului și nepotrivirea dintre competențele cerute și cele oferite pe piața muncii;
- ❖ Acces redus la educație și la serviciile de asistență medicală pentru grupurile dezavantajate;
- ❖ Un număr scăzut de planuri comune privitoare la riscurile de mediu și un număr scăzut de acțiuni coordonate în vederea gestionării riscurilor și a pregătirii pentru situații de urgență;
- ❖ Subdezvoltarea serviciilor de utilități publice pentru gestionarea deșeurilor și tratarea apelor uzate;
- ❖ Potențial turistic nevalorificat, lipsa produselor competitive, standard scăzut al infrastructurii de cazare, lipsa ofertelor și a serviciilor turistice coordonate;
- ❖ Un număr mare de persoane expuse la riscul de sărăcie și excluziune socială;
- ❖ Bariere lingvistice, capacitate redusă de generare, dezvoltare și cofinanțare a proiectelor.

I.IO OBIECTIVELE SEA

Cel mai relevant cadru de referință în domeniul mediului pentru Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia propus pentru 2021-2027 îl reprezintă prioritățile definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării și al Strategiei UE pentru Regiunea Adriatico-Ionică (EUSAIR), menționate în secțiunile de mai sus privitoare la cele două documente strategice.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Protecția mediului și gestionarea riscurilor” sunt:

1. Sporirea biodiversității, îmbunătățirea infrastructurii ecologice din mediul urban și reducerea poluării;
2. Promovarea energiei regenerabile;
3. Promovarea măsurilor de eficiență energetică;
4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezistenței la dezastre.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Educație și asistență medicală” sunt:

5. Îmbunătățirea accesului la educație, formare și învățare continuă și a calității acestora la nivel transfrontalier în scopul îmbunătățirii nivelului de educație și a competențelor astfel încât să fie recunoscute peste granițe;
6. Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate, favorabile incluziunii, în domeniul educației, al formării și al învățării continue prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin susținerea rezilienței pentru învățământul și formarea la distanță și online;
7. Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor sanitare și a serviciilor de îngrijire pe termen lung la nivel transfrontalier.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Turismul integrat și patrimoniul cultural și natural” sunt:

8. Susținerea dezvoltării locale sociale, economice și de mediu integrate, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltarea locală la inițiativa comunității.

Obiectivele Domeniului de Prioritate „Gestionarea Frontierelor” sunt:

9. O Europă mai sigură.

SEA va evalua Programul Interreg-IPA CBC România – Republica Serbia propus pentru perioada de programare 2021-2027 pe baza celor 9 obiective prevăzute mai sus, care sunt definite în cadrul pilonului de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării.

I.II INFORMAȚII DE REFERINȚĂ

Informații ecologice de referință din Republica Serbia
Biodiversitatea, flora, fauna

Informații generale

Se estimează că în teritoriul sârb, peste 1000 de specii de floră sunt pe cale de dispariție, conform Listei Roșii a Florei Sârbe (2002). Majoritatea plantelor pe cale de dispariție din Serbia fac parte din categoria IUCN a „plantelor rare”. Partea cea mai amenințată a biodiversității Serbiei se referă la ecosistemele forestiere, mai ales la ecosistemele sensibile (de ex., habitatele din zonele umede, habitatele din preerie, mlaștinile sărăturate continentale, terenurile nisipoase, habitatele montane), dintre care unele reprezintă habitate de refugiu pentru speciile relict și endemice.

NATURA 2000 reprezintă baza politică pentru protecția naturii și a diversității biologice din UE. NATURA 2000 nu este un sistem strict de rezervații în care activitatea umană este interzisă. Include zone cu un regim strict de protecție, dar cea mai mare parte a acestei rețele reprezintă în continuare proprietate privată, fiind extrem de importantă asigurarea gestionării durabile a acestor zone, atât din punct de vedere ecologic, cât și din punct de vedere economic. Stabilirea unei rețele de zone protejate se conformează la cerințele Convenției ONU privind diversitatea biologică.

Rețeaua EMERALD este o rețea ecologică europeană de unități spațiale și habitate care au o importanță națională și internațională deosebită din punctul de vedere al conservării biodiversității și constă în Arii de Interes Special pentru Conservare (ASCI) aflate pe teritoriul tuturor țărilor semnatare ale Convenției.

Pe baza criteriilor prevăzute în Convenție privind conservarea florei și a faunei sălbatice și a habitatelor naturale se alcătuieste o listă de arii EMERALD potențiale, care include 61 de arii. Suprafața totală este de 1.019.269 ha, care reprezintă 11,54% din teritoriul Serbiei. Unele dintre aceste arii se află în districtele vizate de prezentul program.

Tendențe viitoare probabile

Sistemele de zone naturale și seminaturale, coridoarele ecologice și zonele înconjurătoare formează o rețea ecologică coerentă. Strategia UE în domeniul Biodiversității pentru 2020 stabilește obiective specifice pentru serviciile ecosistemice, întreținere și restabilirea planificării spațiale și integrarea infrastructurii ecologice.

Factorul principal de risc este intervenția umană. Cu toate acestea, este important să se facă pregătiri și în ceea ce privește anumite influențe naturale. Valorile naturale și culturale sunt puse în pericol mai ales de agricultura intensivă, de câștigurile materiale ilegale și de infestarea de către speciile invazive. Este necesară o cooperare constructivă între diverse autorități, dar și o implicare mai eficientă a diverselor părți interesate (fermieri, autorități, municipalități, ONG-uri și instituții academice).

Este esențială reabilitarea habitatelor și a zonelor de cultură degradate, cu implicarea fermierilor în cea mai mare măsură posibilă. În viitor ar trebui să se acorde o atenție deosebită efectelor schimbărilor climatice asupra habitatelor și a comunităților locale, dar și activităților de reabilitare și reconstrucție.

Peisaj

Există mai multe obiective cu valori peisagistice importante în zonele desemnate și, prin urmare, ar trebui luate în considerare.

Parcul Național Djerdap

Un amestec de timp și natură pe uscat și apă, cel mai mare parc național din Serbia, Parcul Național Djerdap, este situat în nord-estul Serbiei, la granița cu România. Pe o suprafață de 637,99 kilometri pătrați de-a lungul a 100 km de malul drept al Dunării, de la Golubac la Karataš lângă Kladovo, Parcul Național cuprinde zone cu diferite regimuri de protecție pentru obiective naturale, monumente culturale, faună și specii de plante relict, care ilustrează dezvoltarea seriilor de vegetație din timpuri imemorabile până în zilele noastre. Primul nivel de protecție cuprinde 8,83%, adică 56,33 km² din teritoriul parcului, al doilea nivel cuprinde 21,03% adică 134,15 km² și, în cele din urmă, al treilea nivel cuprinde 70,14%, adică 447,51 km². Parcul Național Djerdap este adesea numit „parc național fluvial”, deoarece Dunărea reprezintă o porțiune semnificativă a parcului. Poarta de fier miraculoasă, cea mai mare și mai lungă descoperire de apă din Europa, este, de asemenea, o grădină botanică naturală și cel mai mare muzeu arheologic european în aer liber.

Rezervația Naturală de nisipuri dedicată Deliblato

Zona nisipurilor Deliblato / Deliblatska Pescara / este rezervația naturală dedicată situată în partea de sud a Banatului, la 50 km de Belgrad, la 40 km de granița României între fluviul Dunărea și versanții vestici ai Carpatilor. Nisipurile Deliblato reprezintă o formațiune geo-morfologică de origine eoliană de o frumusețe specifică excepțională și cu o importanță științifică multiplă, creată în timpul erei glaciare de cantități mari de silicat eolian și nisipuri carbonatice. Nisipurile Deliblato sunt de origine diluvială și constituie cea mai mare zonă de nisipuri continentale europene.

Rezervația naturală Nisipurile Deliblato este cea mai mare oază de nisip, stepă, pădure și vegetație a zonelor umede din Câmpia Panonică. Nisipul care s-a răspândit peste vasta Câmpie Panonică a cauzat mari probleme în trecut.

Plantarea deliberată a numeroșilor copaci a început în timpul domniei reginei Maria Tereza, și a contribuit la vegetația bogată în prezent. Nisipurile Deliblato acoperă suprafața totală de 33.610 hectare. Acest fenomen natural european unic și larg este caracterizat în principal de mase de nisip în formă de elipsoid de până la 15 km lungime. Acolo, dunele individuale de nisip ating o lungime de 750 de metri și înălțimi de aproape 60 de metri. Zona nisipurilor Deliblato este singurul teren nisipos din Europa originar din retragerile din Marea Panonică, lungi de 35 km și late de 9-12 kilometri. Datorită pădurii sale frumoase și a împrejurimilor neatînse, a fost proclamată Rezervație Naturală Dedicată. Zona de nisipuri Deliblato atrage iubitorii de natură, cercetările ecologice, pescarii și vânătorii. În granițele Rezervației Naturale Dedicată din Nisipurile Deliblato există 2 rezervații stricte și 16 rezervații genetice și 6 monumente naturale. Datorită condițiilor naturale și climatice specifice, deși se află la altitudinea de numai

200 m, nisipurile Deliblato au un climat similar cu muntele. Deliblatska peščara este slab populată, cu puține sate, mai ales la periferia rezervației. Zona Nisipurilor Deliblato este cunoscută sub numele de „Sahara Europeană”. Este habitat natural al numeroaselor plante și specii de animale, în special păsări rare și vânat. Zona Nisipurilor Deliblato se află pe lista provizorie a Patrimoniului Natural Protejat UNESCO.

Rezervația naturală dedicată de dropii - Mokrin

Categoria IV în clasificarea UICN, zona de gestionare a habitatelor și a speciilor. Situată în Banatul de Nord, în zona municipalităților Kikinda și Čoka, acoperind o suprafață de 979 ha. Habitat pentru o raritate naturală - dropia (Otis Tarda), una dintre cele mai amenințate specii de păsări din Europa și din lume. Acesta este singurul habitat rămas pentru această specie în Serbia și fosta Iugoslavie. De asemenea, rezervația include un complex mozaical de comunități de plante, atât specifice pentru unele localități, cât și fitocenoză tipică panonică sau pentru regiunea Banatului de Nord în ansamblu. Cel mai divers tip de vegetație este vegetația de mlaștină sărată. De asemenea, floră specifică și rară (specii endemice și subendemice panonice și alte specii rare). Fauna formată din insecte specifice, amfibieni, reptilienii, păsări și mamifere cu un grad ridicat de diversitate și, de asemenea, alte rarități ale naturii (2/3 din păsări au statut de raritate naturală). Starea actuală indică o creștere a populației dropiei. Are protecție de nivel II și are două zone separate, A și B.

Rezervație naturală dedicată Slano Kopovo - Novi Bečej

În anul 2001, 976 de hectare de „Slano Kopovo”, o rezervație naturală dedicată, au fost declarate de guvernul sârb ca o valoare naturală de cea mai mare semnificație, clasificată în prima categorie. Asociația Vânătorilor din Novi Becej a fost desemnată ca administrator oficial al acesteia. Slano Kopovo reprezintă una dintre ultimele mlaștini sărate conservate din Voivodina. În trecut, râul Tisa obișnuia să-și schimbe cursul frecvent, inundând câmpiile din apropiere, astfel încât „Slano Kopovo” este unul dintre meandrele vechi ale râului Tisa. Slano Kopovo este un centru incomensurabil al diversității biologice a florei și faunei de pe teritoriul Voivodinei, precum și un exemplu de habitate sărate la un pas de dispariție completă. Este unul dintre cele mai importante și mai deosebite habitate de păsări din Serbia, precum și din Europa centrală. Slano Kopovo este un adăpost pentru o serie de rare și pe cale de dispariție specii de păsări dar și mai importantă este semnificația sa ca punct de oprire pentru păsări în migrație din multe părți ale Europei și din vestul Siberiei. Slano Kopovo este un loc foarte special pentru păsări, cum ar fi cocori, becațe, stârci, rațe și găște. În perioada de migrație din primăvară și toamnă, aici, în Slano Kopovo, peste 15000 de cocori gri (Grus grus), peste 20 000 de specii diferite de rațe și peste 5000 de găște se pot aduna într-un singur moment.

Rezervația naturală dedicată „Stari Becej - Carska bara”

Rezervația naturală dedicată „Stari Begej – Carska bara“ este situată în câmpia aluvională a râurilor Begej și Tisa aproape de soseaua cu legătură cu Zrenjanin, Belgrad, Novi Sad etc. Acesta este complexul de 1.676 ha alcătuit din albia râului râul Begej, Carska bara (Mlaștina Imperială), Tiganjica, Zegmenjica, Mala bara (Mlaștina Mică), Perleska bara și mlaștina învecinată.

Fiind rezervația naturală, Carska Bara este habitatul a 240 de specii rare de păsări, dintre care 130 sunt nemigratoare și 110 migratoare. Prin urmare, această rezervație naturală este una dintre cele mai importante puncte de oprire pentru migratoare din Europa. Datorită resurselor sale naturale, aceasta este inclusă în lista regiunilor Ramsar, IBA și IPA.

Deoarece este unul dintre cele mai importante puncte de odihnă de pe ruta de migrație a păsărilor migratoare, unele specii stau doar zece zile, iar unele cum ar fi găștele sălbatice siberiene, rămân acolo în timpul iernilor (hibernează). Toate cele opt specii de stârci și-au construit cuiburile în Carska bara, astfel că stârcul a devenit o marcă comercială a rezervației. În cadrul bogatei și variatei colonii de păsări, există și alte tipuri, cum ar fi pelicanul, lișița, vulturul cu coadă albă, erete vanat și erete de stof din vest, cormoranul, eretele eurasiatic și altele. În dispunerea mozaicului pădurilor, pajiștilor, pășunilor și vegetației umede, unele specii de plante rare și protejate, cum ar fi nuferi albi și galbeni, ciulini plumă, flori sălbatice, castana de apă, *Anacamptis laxiflora* etc., și-au găsit habitatul.

Monumentul Natural Lazarev kanjon

Lazarev Kanjon („Canionul lui Lazarev”) se află în estul Serbiei și face parte din estul Kučaj. Lazarev Kanjon este important pentru relieful său, caracteristicile sale fiind formate de apă și viața sa naturală. Canionul s-a format prin acțiunea erozivă a râului Lazareva Reka, un afluent drept al râului Zlotska Reka. Acest canion magnific este sculptat în calcar de Ravan Dubašnička și se uneste cu canioanele mai puțin adânci și mai mici ale râurilor Milujaska Reka și Pojenska Reka, precum și de canionul Demizloka. Canionul Lazarev este unul dintre cele mai puțin accesibile canioane din Serbia. Are o lungime de 4,5 km, o adâncime cuprinsă între 350 și 500 m, iar cea mai îngustă zona este de 4 m lățime. Se remarcă prin stâncile sale verticale de calcar cu un platou de calcar aplatizat din care a început sculptarea văii. Este, de asemenea, unic pentru varietatea sa de forme de relief carstic de suprafață și subteran, cum ar fi văi carstice, doline, karren, kamenica, peșteri și caverne. Peste 70 de peșteri și gropi au fost descoperite în zona Lazarev Kanjon, cele mai semnificative fiind Lazareva Pećina și Vernjikica. Zona este, de asemenea, de interes pentru varietatea sa de forme de ape de suprafață și subterane. Flora acestei regiuni este cu 50% mai diversă decât flora parcurilor naționale Kopaonik, Šara și Djerdap și de până la 5 ori mai diversă decât flora Serbiei în ansamblu, ceea ce este o indicație a semnificației sale ca un centru de diversitate florală în Balcani.

Viața plantelor se caracterizează prin numeroase și variate plante endemice și subendemice, precum și prin prezența a 52 de specii de plante relict care datează din diferite ere geologice.

Lazarev Kanjon este o regiune populată de stejar italian și turc, împreună cu carpen oriental, deși au fost înregistrate în total 16 comunități de arbori și 10 plante. Teritoriul peșterii Lazareva Pecina găzduiește 57 de specii de arbori înalți și scurți și 27 de specii de arbusti. Acesta este un centru major al speciilor de arbori de foioase europeni și un refugiu rar al pinului Stankewicz. De asemenea, foarte importante sunt pădurile de pin negru austriac de pe marginile stâncilor canionului și pădurile de fag și pin. Canionul găzduiește 35 de specii de mamifere (lilieci, capre și altele), 96 de specii de păsări (Vulturul de Aur, Șoimul Peregrin, Bufnița, Bufnița roșie, Fluturașul de stancă, Stâncuța alpină, Pescărașul albastru, Ciocănitoarea de gradină, Rândunica roșcată și altele), 9 specii de reptile, 8 specii de amfibieni și numeroase specii de insecte și faună de peșteră încă insuficient studiate.

Parcul Natural Vrșăcke Planina

Vrșăcke planina (rom. Munții Vârșeț, cunoscut și sub numele de Vrșăcki Breg, rom. Dealurile Vârșețului) e situat în mijlocul câmpiei Panonice în partea de sud-vest a Banatului. Acoperă o arie de 170 de kilometri pătrați, dintre care 122 sunt în Serbia și 48 de kilometri pătrați aparțin României. Datorită locației sale unice, a diversității florei și a vegetației, a ecosistemelor forestiere bogate, a peisajelor și a punctelor de observație frumoase, partea cea mai bună a zonei forestiere din acești munți, care acoperă 4.177 ha, a fost protejată în 1982. ca Parcul Natural. În perioada 2001-2005, a fost realizat un studiu pentru revizuirea protecției zonei. În decembrie 2005, municipalitatea Vrșac a luat o decizie cu privire la protejarea zonei cu caracteristici excepționale a planinei Vrșăcke în zona de 4.408 ha, dintre care 190 ha se află sub primul nivel de protecție. Scopul principal al protecției naturii din această categorie este acela de a păstra și îmbunătăți acest spațiu protejat pentru nevoile de recreere ale populației locale și pentru turism. Din aceste motive, trebuie știut că protecția stabilită în Vrșăcke planine nu reprezintă o limitare a dezvoltării potențialului recreativ și turistic, ci dimpotrivă ar trebui să contribuie la îmbunătățirea și organizarea ecosistemului.

Calitatea apei

Informații generale

Pe baza monitorizării multianuale, concentrațiile parametrilor BP5K arată că ionul de amoniu, nitrații și ortofosfații se află în cantități permise pentru clasele I și II, ceea ce este echivalent cu o stare ecologică excelentă și bună. În ultimii paisprezece ani, cea mai proastă calitate a fost în apele râurilor și canalelor Voivodinei. Exprimat prin indicatorul Indexului de calitate a apei sârbesc, în comparație cu numărul total de eșantioane din toate bazinele hidrografice, rezultatul este foarte prost în 83% din eșantioanele de pe teritoriul Voivodinei. Starea proastă a calității apei în acest bazin hidrografic este însoțită și de informații legate de faptul că și 45% din eșantioane se încadrează în categorii cu stare rea și foarte rea. Pe baza analizelor calității biologice a cursurilor de apă cu metoda indicelui saprobity, în 70% din stațiile de măsurare se obține o stare satisfăcătoare (excelența și buna)

În timp ce în 30% din stațiile de măsurare situația nu este satisfăcătoare (moderată și scăzută). Este important ca în timpul acestei cercetări să nu fi fost identificate corpuri de apă cu calitate slabă.

Calitatea apelor subterane aflate în vecinătatea râurilor mari

Astăzi, apele subterane furnizează 65% din necesarul de apă pentru gospodăria și industria. În Republica Serbia, și în Voivodina, acesta este singurul mod de alimentare cu apă. Conform datelor statistice disponibile despre exploatarea apelor subterane pentru alimentarea cu apă publică și estimarea cantităților pentru populația rurală, astăzi în Serbia se utilizează aproximativ 600 de milioane de m³ de apă subterană. Capacitățile totale ale surselor de apă subterane existente în Serbia sunt de aproximativ 670 milioane m³ pe an, iar cantitatea potențială estimată de ape subterane până în 2021 este de 1,948 milioane m³ pe an. În legătură cu capacitățile existente, astăzi se utilizează 90% din capacitățile exploatabile din surse existente, în timp ce în raport cu sumele potențiale estimate ar putea fi utilizate 31%. Bazele de date existente nu sunt suficient de credibile pentru estimarea impactului exploatarea actuală și viitoare asupra schimbării calității și cantității apelor subterane din Serbia. În general, programul de monitorizare nu este adecvat în raport cu domeniul de aplicare și conținutul stării actuale de calitate a apelor subterane pe cale în percol, în special din cauza influenței cursurilor de apă poluate, a aglomerărilor urban-industriale și a influenței măsurilor agrotehnice în zonele agricole.

Poluarea apei

Apele uzate municipale și industriale netratate sunt în continuare cea mai mare sursă de poluare. Răspunsul poluanților este încă nesatisfăcător pentru respectarea obligațiilor legale și raportarea emisiilor în ape.

Tendențe viitoare posibile

Este necesară modernizarea fermelor de creștere a animalelor, transformarea inventarului de mașini și a instalațiilor de depozitare a combustibilului, gestionarea adecvată a gunoiului de grajd lichid și a deșeurilor agricole, stabilirea integrată exterioară și interioară și întreținerea drenajului. Intervențiile care asigură obținerea unei stări ecologice bune a apelor prin operațiuni agrotehnologice selectate în mod adecvat ar trebui sprijinite preferențial. Oprirea unei creșteri suplimentare a concentrației de nitrați a apelor subterane poate fi asigurată prin respectarea și aplicarea reglementărilor privind zonele sensibile la nitrați. Riscul poluării apelor subterane și gradul de poluare pot fi reduse prin următoarele măsuri: schimbarea utilizării terenurilor, împădurire, stabilirea habitatelor zonelor umede și a iazurilor piscicole, stabilirea gestionării raționale și integrate a apelor de suprafață, granturi Natura 2000, agricultură ecologică, modernizarea fermelor de creștere a animalelor, gestionarea extinsă a animalelor, modernizarea inventarului de

mașini și a instalațiilor de depozitare a combustibilului, gestionarea adecvată a dejecțiilor lichide și a deșeurilor agricole, prevenirea dezvoltării apelor stagnante. Gestionarea adecvată a riscurilor de achiziție și distribuție a apei este, de asemenea, o parte importantă. Lipsa întreținerii sistemelor de alimentare cu apă duce la microbiologie și / sau contaminare chimică. Lipsa reconstrucției utilităților de apă pune în pericol și siguranța serviciului.

Eroziunea și contaminarea solului

Informații generale

Pe teritoriul Republicii Serbia pot fi găsite diferite forme ale proceselor de eroziune dinamice (alunecări de teren, grohotișuri, eroziuni ...). Pe lângă factorii naturali care cauzează aceste procese, utilizarea inadecvată a terenului contribuie și la realizarea, dezvoltarea și intensificarea acestor procese. Instabilitatea terenului, cu alunecări de teren, grohotișuri și prăbușirea malurilor albiilor variază ca dimensiune și activitate, este prezentă în aproximativ 25 - 30% din teritoriul sârb. În raport cu totalul teritoriilor sârbe, alunecările de teren sunt de 20-25%. De asemenea, instabilitățile terenului sunt prezente în văile râurilor și în pantele nesecurizate din zonele rutiere. Grohotișurile se găsesc în aproximativ 5-10% din teritoriul sârb.

Alunecările de teren sunt în mare parte adânci de 5-10 m, în care apar și alunecări de teren active secundare mai mici, cu statut cinematic acut. În roci pietrificate conectate, alunecările de teren sunt limitate la masa stâncoasă descompusă și zona diluvială, în timp ce în complexul de roci neo-geogene ele sunt mai adânci (adesea peste 10m). Cele mai adânci alunecări de teren s-au format în zona de coastă a Dunării și Sava. Alunecările de teren se găsesc în cea mai mare parte în văile canionului, în masele stâncoase sparte, în mare parte din calcar și serpentine, ceea ce pune în pericol drumurile și cursurile de apă, cauzând formarea de bariere. Reziduurile apar mai ales pe versanți mai înalți, predominant în terenuri calcaroase și, de obicei, în afara așezărilor (terenuri montane din părțile estice și occidentale ale Serbiei). Activitățile de eroziune pe versanți sunt prezente în terenuri formate din mase de roci nelimitate, slab mărginite și degradate. Combinat cu scurgeri de apă în perioadele în care zăpada se topește și precipitațiile intense, activitatea lor este intensificată.

Eroziunea fluvială și prăbușirea malurilor râurilor și inundațiile terenului sunt prezente pe maluri și în zonele imediate ale cursurilor de apă constante și sunt cauzate de precipitații abundente, topirea zăpezii și de dezvoltarea eroziunii pantei și a activităților torențiale în părțile superioare și mijlocii ale bazinului hidrografic în zonele muntoase și regiunile montane.

Erodarea intensă a albiei și prăbușirea malurilor în văile râurilor poate provoca alunecări de teren în pante instabile și relativ stabile. Prăbușirea malurilor râurilor este prezentă în părți nereglementate ale albiilor râurilor, mai ales în afara zonelor urbane, unde zonele agricole sunt predominant amenințate. Există, de asemenea, maluri alea

raurilor nereglementate sau insuficient reglementate în zonele urbane. Pe baza datelor Institutului Republicii de Statistică din 2012, 6296 km² de sol din Serbia s-au erodat, în timp ce 374 km² au fost stabilizați. Solul erodat este un sol care a fost complet sau parțial privat de stratul său fertil și de vegetație, astfel încât capacitatea sa de producere a plantelor este semnificativ scăzută sau invalidată. Pe solul stabilizat nu mai există inundații, alunecări de teren și transportul materialului nou depozitat.

Tendențe viitoare posibile

Starea generală a solurilor este favorabilă, dar zonele afectate de agricultură sunt puse în pericol prin reducerea funcționalității, riscuri de degradare a fertilității (de exemplu, eroziune, eroziune eoliană, pierderi de materiale organice). Procesele de degradare au loc din cauza utilizării necorespunzătoare a terenului, rezultând în creșterea costurilor de producție agricolă, distrugerea echilibrului ecologic / apei (creșterea sensibilității la secetă), acumularea de substanțe periculoase (siguranța alimentelor) și a apei, contaminarea apei potabile. Implementarea practicilor integrate de gestionare a nutrienților joacă un rol important în utilizarea durabilă a terenurilor. Extinderea infrastructurii, a industriei și a așezărilor duce la retragerea permanentă a terenurilor semnificative din producția agricolă și impermeabilizarea solului pe termen lung.

Schimbarea climei, secetă, inundații

Conform tendinței datelor din ultimii 35 de ani, o creștere a temperaturii anuale a aerului cu 1 grad C se observă pe teritoriul sârb în ultimii 100 de ani. Perioadele mai scurte au valori pozitive mai mari, ceea ce înseamnă că creșterea temperaturii la nivel anual s-a intensificat în ultimele decenii. Deși există perioade cu tendințe pozitive și negative, din 1982 tendințele negative au încetat și s-a observat doar o creștere a temperaturilor care durează și astăzi. Pe lângă creșterea temperaturii, în ultimii 50 de ani s-a remarcat și o scădere cu 10% a precipitațiilor pentru valorile normale. Tendințele negative ale sumei anuale de precipitații coincid cu tendințele pozitive de schimbare a temperaturii. Estimările pentru Serbia sunt că până la sfârșitul acestui secol se poate aștepta la o creștere a temperaturii chiar și cu 4 grade C. În comparație cu schimbările de temperatură, unde în toată Europa se așteaptă o creștere, tendința viitoare a precipitațiilor este oarecum mai complexă. Se estimează că, cu siguranță, va exista o scădere în perioadele de vară în Marea Mediterană, astfel încât, de asemenea, pentru Serbia se așteaptă o scădere viitoare de 20% pentru vară. Aceste schimbări climatice contribuie cu siguranță la secete mai frecvente și, de asemenea, la probabilități mai mari de inundații, datorită interacțiunii complexe și modificate a elementelor climatice. O dovadă a acestui fapt sunt inundațiile fără precedent care au avut loc în acest an și au provocat pagube uriașe Serbiei și, de asemenea, au avut loc anii secetați recent. Partea de nord-est a țării nu a fost însă pusă în pericol în ultimele evenimente de inundații, dar în 2009, după topirea zăpezii, au

avut loc inundații și în districtul Borski, iar mai multe râuri au revărsat.

Informații referitoare la mediul din România

Biodiversitate, Flora, fauna

Informații generale

Biodiversitatea României este una dintre cele mai diverse din Europa, prezentând o mare varietate de ecosisteme și specii. Teritoriul României are 5 regiuni bio-geografice. Fauna țării găzduiește 105 specii de mamifere, 19 specii de amfibieni, 25 specii de reptile, 216 specii de pești, 410 specii de păsări etc. Programul Interreg-IPA CBC România-Serbia 2021-2027 are ca zonă de dezvoltare în România, teritoriul a 3 județe: Mehedinți, Caraș-Severin și Timiș.

Flora și fauna în județele relevante din România pentru zonele eligibile

Flora și fauna au caracteristici specifice și diverse în funcție de climă și forme de relief. Elementele sudice au un efect deosebit asupra Mehedinților din partea românească. Mai multe plante și specii de animale mediteraneene sunt prezente în această zonă, cum ar fi

smochinul, migdalul și vipera cu corn. Există, de asemenea, mai multe specii de scorpion, șopârlă și salamandre în partea românească a zonei transfrontaliere. Unele specii ale florei mediteraneene s-au răspândit în defileul Dunării, adică carpenul oriental (*Carpinus orientalis*), alunul turcesc (*Corylus colurna*). Pădurile acoperă o parte semnificativă a teritoriului, astfel gestionarea durabilă a pădurilor este o problemă crucială. Pădurile sunt foarte importante pentru protecția împotriva eroziunii terenurilor agricole, precum și pentru conservarea biodiversității. La nivel de județe, biodiversitatea se caracterizează printr-o mare diversitate de tipuri de habitate naturale, precum și de specii de floră și faună, după cum urmează.

Județul Mehedinți

Cercetările indică faptul că județul are o mare diversitate floristică, peste 4000 de taxoni, aparținând încrengăturilor: Phycophyta, Lychenophyt, Fungi, Bryophyta, Cormophyta. Speciile endemice sunt în jur de 28 în Parcul Natural Porțile de Fier și 23 în Parcul Național Domogled-Valea Cernei. Un număr semnificativ de specii de plante sunt rare, pe cale de dispariție și endemice, a căror zonă se află doar în Parcul Natural Porțile de Fier, necesitând astfel măsuri speciale de protecție. Acestea includ: *Stipa danubialis*, apiaceae de la Porțile de fier (*Prangos carinata*), laleaua Rhodope (*Tulipa hungarica*), clopoțelul (*Campanula crassipes*) etc. Habitatele întâlnite în Mehedinți sunt pajiști și tufăriș, pădure, stânci, peșteri și zone umede. Statutul florei și faunei sălbatice este direct legat de starea habitatelor naturale, de impactul cauzat de acțiunea altor factori de mediu.

În aceeași zonă este o mare diversitate de specii de vertebrate și nevertebrate. În rândul animalelor vertebrate, situația de până acum este următoarea: Clasa Pești, Clasa amfibienilor, Clasa păsărilor, Clasa mamiferelor. Avifauna este formată dintr-un număr

mare de specii de păsări, concentrate în cea mai mare parte în Parcul Natural Porțile de Fier și în două zone umede din județ. Numărul mare de specii prezente se datorează varietății de biotopi din această zonă, pe o zonă mică se poate găsi un număr mare de specii, lucru rar în țara noastră.

Județul Caraș-Severin

În această zonă există 62 de habitate de interes național și au fost identificate un număr de 51 de habitate de interes comunitar, dintre care 13 habitate prioritare în Europa; 218 specii de plante de interes național și 18 specii de plante de interes comunitar. Conform datelor disponibile, în Parcul Național Nera Beușnița au fost găsite 1086 specii de plante superioare, inclusiv 108 specii rare și 13 specii endemice. Parcul Național Domogled-Valea Cernei este caracterizat de o remarcabilă diversitate floristică, bogatul inventar floristic totalizând aproximativ 1110 specii de plante vasculare (superioare) din care 66 de specii (aparținând a 23 de familii) sunt taxoni pe cale de dispariție, rare și parțial endemice. În Parcul Național Cheile Semenic-Carașului, plantele inferioare sunt reprezentate de un număr de 270 taxoni aparținând micofiților și 18 taxoni aparținând grupului lichenilor. Cel mai bine investigat este grupul Cormophyta, reprezentat de un total de 1277 de specii, din diferite biotopuri. Întreaga floră a Parcului Natural Porțile de Fier este reprezentată de toate cele cinci filuri din regatul plantelor, după cum urmează: Phycophyta, 71 de familii, 171 de genuri și 549 de specii; Lychenophyta cu 34 familii, 67 de genuri și 375 de specii; Ciuperci, 48 de familii, 252 de genuri și 1077 de specii; Bryophyta, 31 de familii, 98 de genuri și 296 de specii; Cormophyta cu 67 de comenzi cu 114 familii, 540 genuri, 1395 specii, 272 subspecii și 5 soiuri.

Fauna sălbatică care poate fi găsită în județul Caraș-Severin este alcătuită dintr-un total de 230 de specii naționale și 70 de specii de interes comunitar identificate până acum. Parcul Natural Fauna Porților de Fier este format din 5205 taxoni, inclusiv 4873 de nevertebrate și 332 de vertebrate. Dintre vertebrate, clasa Aves are o prezență ridicată, cu 205 reprezentanți, urmată de clasa Pești, cu 63 reprezentanți, clasa cel mai puțin reprezentată este Amfibia, cu doar 12 taxoni. În Parcul Național Cheile Nera-Beusnitei, au fost identificate un număr de nevertebrate 1.890 taxoni și 124 taxoni ale vertebratelor. Parcul Național Domogled-Valea Cernei este zona cu cea mai mare biodiversitate din Lepidoptera, aproape 1.500 de specii de fluturi (1463) pot fi găsite aici, 45% din fauna Lepidoptera din țară este concentrată aici. Prin varietate, bogăție și originalitate, fauna acestui ținut cu un climat unic are o mare importanță și, de asemenea, pentru multe specii reprezintă limita nordică a zonei de distribuție. Diversitatea elementelor se datorează în primul rând varietății habitatelor care a dus la existența multor specii și chiar a stepei joase, a pajiștilor cu apă și a numeroaselor elemente caracteristice regiunilor deluroase, carstice și montane.

Munții Anina au arătat că această zonă este un refugiu în timpul glaciațiilor care au permis supraviețuirea speciilor terțiare ca: Amphimellania holandri - printre nevertebrate și Cobitis elongata - a vertebratelor. Fauna de nevertebrate este dominată de gândaci și opilionide, urmată de colebole, arahnee, chilopode, izopode, ortoptere,

formicide, gastropode, larve dipteroase, etc. *Nemoura carpathica*, *Chloroperla kisi*. Dintre nevertebrate au fost identificate 17 specii de interes comunitar, inclusiv 9 prioritare, cum ar fi: *Rosalia alpina*, *Cerambix cerdo*, *Carabus variolus*, *Lucanus cervus*, *Oxyporus mannerheimii*, *Pilemia tigrina*, *Theodoxus transversalis*, *Buprestis splendens*, *Callimorpha quadripunctaria*. Clima continentală pronunțată cu influențe mediteraneene a favorizat în special în zonele umede dunărene și în zonele umede Balta Nera și în zonele umede din Insulele Ostrov și Randall, Divici Pojejena - viața multor păsări cu multe elemente din sudul și vestul Asiei. Această zonă este una dintre puținele zone din țară în care se poate observa diversitatea speciilor rare și unde, pe o arie mică, se poate observa un număr atât de mare de specii de păsări: vizitatori de iarnă, vizitatori de vară, specii de trecere și specii sedentare. Unele dintre inventarele păsărilor sunt de interes comunitar sau sunt incluse în Convenția zonelor umede și în alte tratate internaționale la care România este parte. Dintre speciile de păsări protejate în conformitate cu prevederile Directivei 2009/147 / CE din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, menționăm: *Anas querquedula*, *Ciconia ciconia*, *Egretta garzetta*, *Ardea purpurea*, *Falco Naumanni* *Phalacrocorax pygmaeus*. Aceste păsări sunt supuse regimului de protecție și conservare stabilit în zonele speciale de conservare a avifaunei: zona umedă Ostrov Moldova Veche, zona umedă Ostrov-Calinovat, zona umedă Pojejena Divici și zona umedă Balta Nera. Aceste zone sunt incluse în propunerea SPA Natura 2000.

Ichthyofauna este reprezentată de specii: *Zingel streber*, *Zingel zingel*. Reptilele faunei - sunt reprezentate de elemente termofile, dintre care multe sunt rare, dar vulnerabile precum *Lacerta muralis*, *Testudo hermanni*, *Vipera ammodytes ammodytes*, *Emys orbicularis*. Mamiferele sunt reprezentate în principal de 10 specii comune în general tuturor lanțurilor montane din țara noastră și de multe alte specii care trăiesc doar în sud-vestul țării. Specii de faună prezente în județul nostru și protejate la nivel european: *Canis lupus* (lup), *Ursus arctos* (urs brun), *Aquila chrysaetos* (vulturul auriu), *Rhinolophus ferrumequinum* (liliac mare cu potcoavă), *Myotis capaccinii* (liliac cu picioare lungi), Fâsa mare (*Cobitis elongata*), *Callimorpha quadripunctaria* (fluture vârgat).

Județul Timiș

În județul Timiș, influențele climatice oceanice și diferențele climatice dintre relieful de câmpie și de munte impuse de altitudinea peisajului, au dus la un număr mare de habitate. Un alt factor care cauzează o mare varietate de habitate este reprezentat de compoziția chimică a rocilor din substrat (sol, subsol). Vegetația naturală a județului Timiș este caracterizată de plante de stepă forestieră la scară mică și de o frecvență ridicată de specii hidro și hidrofile la șes și câmpii cu exces de umiditate. Partea de est a județului, ocupată de Muntele Poiana Ruscă, este acoperită din punct de vedere al vegetației forestiere, cu păduri de stejar, pădure de fag, amestecate cu carpen, iar pe versanții superiori ai muntelui găsim păduri de molid amestecate cu brad, sporadic cu pin. Județul Timiș găzduiește ultimul noroi arhaic din

partea de vest a țării

- Rezervațiile Mlaștinilor Satchinez, care au permis conservarea păsărilor sălbatice, protejate de legislația europeană și națională. Rezervația conține o colonie mixtă în care se adapostesc specii protejate: *Ardea purpurea* - stârc roșu, *Ardeola ralloides* - stârc galben, *Nycticorax nycticorax* - Stârc de noapte, *Botaurus stellaris* - buhai de baltă, *Ixobrychus minutus* - stârc pitic, *Egretta alba* - Egreta mare, *Egretta garzetta* - egretă mică.

În zona protejată a Rezervației Mlaștinilor Muran au fost identificate un număr semnificativ de specii de păsări strict protejate prin convenții internaționale. Zona protejată este limitată la est de pădurea Pișchia, a cărei protecție este necesară deoarece multe specii de păsări de pradă care se hrănesc în rezervație au pădurea ca loc de refugiu și / sau cuibărit. Dintre aceste specii, menționăm următoarele: *Haliaetus albicilla* - Codalb, *Pandion haliaetus* - uligan pescar, *Falco subbuteo* - șoimul rândunelelor, *Falco tinnunculus* - vânturel roșu, *Falco vespertinus* - Vânturel de seară, *Falco columbarius* - Șoim de iarnă, *Falco peregrinus* - șoim pelerin, *Pernis apivorus* - viespar, *Milvus migrans* - gaie neagră, *Milvus* - gaie roșie, *Circaetus gallicus* - șerpar, *Aquila heliaca* - acvila de câmp, *Aquila pomarina* - acvila țipătoare mică, *Buteo buteo* - șorecar comun, *Buteo lagopus* - șorecar încălțat, *Accipiter nisus* - uliu pasasar, *Accipiter gentilis* - uliu porumbar. În județul Timiș au fost identificate habitate de interes comunitar, habitate descrise în formulările standard ale siturilor Natura 2000, după cum urmează: habitate de apă dulce, habitate de pajiști umede și comunități de fânuri semi-naturale înalte, habitate de pajiști mezofile, habitate de continent stepă halofilă și gipsofilie, habitate comune pădurii de foioase, habitate comune pădurilor de foioase mediteraneene și habitat comun tufișurilor temperate, habitatelor de pajiști și habitatelor mlaștinilor sărate panonice și ponto-sarmatice, habitatelor pădurilor balcanice-panonice din *quercus cerris* și sesile, sub-habitatelor de pajiști de stepă panonice.

De asemenea, în județul Timiș au fost identificate următoarele tipuri de habitate de interes național (corespunzătoare Natura 2000 descrise sau a căror prezență a fost specificată în județul „Habitat din România”): habitate de mlaștini, stepe de arbuști și păduri halofile, habitate de apă stătătoare, habitat al corpurilor de apă salină și sălcie, habitatele de pajiști și păduri temperate, habitate de pajiști și comunități de plante înalte (buruieni), habitate de pășuni mezofile, habitatul pădurilor de foioase temperate cu frunze care cad, habitatele pădurilor și tufișurilor de pajiști, habitatelor mlaștinilor și habitatelor caracteristice vegetației de pe marginile apelor.

În județul Timiș există specii de floră și faună caracteristice câmpiilor, zonelor umede, zonelor forestiere, pajiștilor naturale. Dintre speciile de floră identificate și cu semnificație ecologică menționăm: *Ophioglossum vulgatum* - limba șarpelui, *Pteridium aquilinum* - ferigă de câmp, *Asplenium ruta-muraria* - ruginita, *Dryopteris filix-mas* - ferigă comună, *Salvinia natans* - peștișoara, *Alnus glutinosa* - arin negru, *Quercus cerris* - stejar turcesc etc. Dintre speciile de floră pentru care au fost declarate rezervații botanice naționale în județ: *Frittilaria meleagris* - lelea pestriță, *Narcissus stellaris*

subsp poeticus - narcisă, Stipa capillata - panusita, Agropyron cristatum - iarbă crestată. Speciile de plante de interes comunitar identificate sunt: Salvinia natans - peștișoara și Trapa natans - cornaciul. Aceste specii au fost identificate în zona protejată Mlaștinile Satchinez. Avifauna județului Timiș este reprezentată de multe specii dintre care: Ardea cinerea - stârc cenușiu, Ardeola ralloides - stârc galben, Nycticorax nycticorax - Stârc de noapte, Botaurus stellaris- buhai de baltă, Ardea purpurea - stârc roșu, Ixobrychus minutus – stârc pitic, Egretta alba - egretă mare, Egretta garzetta - egretă mică, Ardea purpurea - stârc roșu, Podiceps cristatus – corcodel mare, Podiceps nigricollis - corcodel cu gât negru, Phalacrocorax pygmeus - cormoran pigmeu, Anas querquedula – rața cârâitoare, Anas strepera – rața pestriță, Aythya ferina – rața cu cap negru, Aythya nyroca - rața rosie, Anas crecca – rața mică, Anas clypeata – rața lingurar, Anas penelope – rața fluierătoare, Circus aeruginosus – erete de stuf, Circus cyaneus – erete vânăt, Falco subbuteo – șoimul rândunelelor, Falco vespertinus – vânturel de seară, Falco tinnunculus – vânturel roșu, Buteo buteo – șorecar comun, Buteo lagopus – șorecar încălțat, Accipiter nisus – uliu păsărar, Accipiter gentilis– uliu porumbar, Perdix perdix - potârniche etc. Ichthyofauna din județul Timiș este reprezentată de speciile: Aspius aspius (avat), Zingel zingel (fusari), Gymnocephalus baloni (ghiborț de râu), Gobio albipinnatus (porcușorul de nisip), Rhodeus sericeus amarus (blehnița), Misgurnus fossilis (țipar), Sabajewia aurata (dunarița), Cobitis taenia (zvârluga), Zingel streber (fusar), Gobio Kessleri (porcușor de nisip). Dintre speciile de amfibieni și reptile: Bombina Bombina (buhai de baltă cu burta rosie), Emys orbicularis (țestoasă de apă), Salamandra salamandra (salamandră), Triturus dobrogicus (tritonul cu creastă dobrogean). Specii de nevertebrate: Carabus hungaricus, Lycaena dispar, Gortyna borelii lunata, Arytrura musculus. Speciile de faună strict protejate prezente în județul Timiș sunt: râsul Lynx - râsul, Ursus arctos - Ursul brun, Lupus canis - Lupul și Felis silvestris - Pisica sălbatică.

Tendențe viitoare posibile– provocări și măsuri de control

Provocări

Diversitatea biologică se află într-o amenințare continuă din cauza creșterii activităților economice care exercită presiuni asupra mediului.

Consecințele majore asupra biodiversității se găsesc într-o serie de schimbări semnificative în structura calitativă și cantitativă și funcționarea ecosistemelor. Din perspectiva principiilor și obiectivelor de conservare și utilizare durabilă a componentelor biodiversității, principalele consecințe relevante sunt:

- un proces activ de eroziune a diversității biologice este exprimat prin dispariția sau reducerea numărului de specii, în special mamifere și păsări;
- fragmentarea habitatelor multor specii și întreruperea conectivității longitudinale (prin digul râului) și lateral (prin digul zonelor inundabile)
- blocarea sau reducerea severă a rutelor de migrație a speciilor de pești și accesul la zonele de reproducere și hrănire);

- reducerea sau eliminarea tipurilor de habitate și a ecosistemelor din zonele de tranziție (perdele forestiere, alinieri ale copacilor, zonelor umede din structura fermelor mari sau a sistemelor lotice mari) cu efecte adverse profunde asupra diversității biologice și a funcțiilor difuze de control al poluării, eroziunea solului, scurgerea și inundațiile evoluția valurilor, controlul biologic al populațiilor de specii dăunătoare, reprovizionarea apelor subterane și corpurile de apă;
- desființarea și reducerea capacității productive a componentelor biodiversității agricole; impact asupra reliefului.

Turismul necontrolat practicat intens creează un impact negativ asupra componentelor biodiversității, deteriorarea și degradarea florei, perturbarea speciilor de animale, degradarea solului pe traseele în pantă nemarcate și turistul care face focul în locuri neautorizate, aruncarea deșeurilor menajere în spații nepotrivite în acest scop . Toate acestea au provocat o presiune mare asupra mediului natural, ducând la degradarea acestuia, necesitând astfel implementarea conceptului de ecoturism, nu numai în ariile protejate, ci și în afara acestora. Extinderea zonelor urbane în interiorul ariilor naturale protejate sau în vecinătatea lor generează o presiune uriașă asupra ariilor naturale protejate.

Exploatarea resurselor naturale și fragmentarea habitatelor naturale pun în pericol viața sălbatică.

Conservarea biodiversității ar trebui realizată pe baza gestionării eficiente și durabile a componentelor capitalului natural și asigurarea modalităților de protecție pentru speciile vulnerabile, endemice sau pe cale de dispariție, poate fi realizată prin stabilirea unor arii protejate.

Măsuri de control

Toate activitățile care ar putea avea un impact semnificativ asupra biodiversității fac obiectul unor evaluări specifice (evaluarea de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului și proiecte de evaluare adecvate) și a unor acte de reglementare emise numai după ce s-a dovedit, prin rapoarte realizate de firme sau persoane fizice aprobate. Prin implementarea cerințelor adecvate de evaluare a efectelor potențiale ale planurilor / programelor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, asigurați-vă că orice plan / program sau proiect poate impacta în mod semnificativ zona protejată de interes comunitar, singur sau în combinație cu alte planuri / proiecte care se află în procedura de reglementare stabilită în strategie sau dezvoltare.

Evaluarea impactului biodiversității se bazează pe criterii de evaluare care se referă la: gradul de deteriorare a speciilor și a habitatelor naturale de pe teritoriul impactului;

schimbarea parametrilor ecosistemului; fragmentarea ecosistemelor; măsuri de atenuare.

Componente peisagistice

Cele trei componente ale peisajului care îi conferă unicitatea și atractivitatea sunt:

- Elemente culturale (așezări, infrastructură, construcții, activități umane)
- Biodiversitate și
- Structura geomorfologică (relief, trăsături geologice, hidrologice).

Un element important în peisaj este patrimoniul cultural prin monumente istorice.

Moștenirea culturală

Din punct de vedere structural, monumentele sunt grupate în patru categorii în funcție de natura lor:

- I. Monumente arheologice
- II. Monumente de arhitectură
- III. Monumente publice
- IV. Memoriale și monumente funerare

În ceea ce privește valoarea, monumentele istorice includ următoarele categorii:

- Categoria A - monumente de interes național
- Categoria B - monumente de interes local

Lista completă este menținută și actualizată în mod regulat de către Ministerul Culturii din România, prin Institutul Național al Patrimoniului, versiune datând din 2010. Această listă include actualizările ulterioare făcute de ministrul culturii. În regiunea de frontieră a României există 1740 de monumente istorice, după cum urmează: 338 în Timiș, 833 în Caraș-Severin și 569 în Mehedinți .

Peisaj

De partea românească a Programului Interreg IPA CBC România - Republica Serbia pentru perioada de program 2021-2027, există o varietate de peisaje: munți cu chei și canioane, dealuri și podișuri, câmpii și câmpii fluviale, râuri și lacuri.

Județul Mehedinți se caracterizează prin peisajul măreț a fluviului Dunărea și canionul său, diversitatea reliefului montan, prezența elementelor remarcabile de floră și faună, dintre care multe au fost incluse în rezervațiile științifice.

Lista atracțiilor peisagistice din zonă include:

- zona Porților de Fier I, cu canionul Dunării, clisura cu Cazanul Mare și Mic, rezervoare, sistemul hidroenergetic și de navigație, numeroasele viaducte construite pe văile sălbatice, orașul Orșova care se întinde într-un amfiteatru de pe malul Golfului Cerna.

- Ostrovul Șimian - o insulă în aval de Drobeta Turnu Severin, găzduind cetatea relocată a insulei scufundate Ada-Kaleh.

- partea de nord a județului, caracterizată de peisaje frumoase. Include orașul Baia de Aramă și la aproximativ 4 km nord-vest de Baia de Aramă complexul carstic Ponoare, cu mai multe monumente naturale (podul natural de la Ponoare, lacurile carstice Zatonul Mare și Zatonul Mic, Peștera Ponoare și platoul clinturilor deasupra peșterii). Peștera Topolnița se află în această zonă, având o lungime explorată de 10.330 m, a doua ca mărime din țară.

Tendențe viitoare posibile

În ultimele decenii, și relieful natural din România a fost influențat de dezvoltarea activităților economice, bazată pe o exploatare excesivă a resurselor naturale, în special având în vedere ultimii ani de creștere. În aceste condiții, multe specii de plante și animale sunt amenințate cu dispariția, iar modificarea reliefului este un indicator important pentru deteriorarea mediului. Ecosistemele constau dintr-o varietate de specii care au o probabilitate mai mare de a rămâne stabile atunci când există unele pierderi sau daune, decât ecosistemele cu funcții reduse.

Fragmentarea habitatului este cauzată de o serie de factori diferiți legate de schimbările de utilizare a terenului, inclusiv extinderea urbană, infrastructura de transport și practicile agricole și forestiere îmbunătățite. Pierderea ariilor naturale are repercusiuni care se extind dincolo de dispariția speciilor rare. Astfel, este necesar să se asigure condițiile naturale necesare printr-o abordare integrată a utilizării terenurilor prin:

- Îmbunătățirea comunicării între zonele naturale existente pentru a contracara fragmentarea și a spori coerența lor ecologică, de exemplu prin

protejarea gardurilor vii, a benzilor de vegetație de pe câmpuri și a pâraurilor mici;

- Evidențierea permeabilității reliefului pentru a sprijini dispersia, migrația și mișcarea speciilor, de exemplu folosind terenul într-un mod favorabil pentru floră și faună sau pentru introducerea sistemelor de agricultură ecologică sau forestieră care susțin practicile agricole extinse;
- Există multe zone multifuncționale, unde utilizarea terenului susține sănătatea, astfel de zone în care agricultura, silvicultura, recreerea și conservarea ecosistemelor funcționează toate în același spațiu. Astfel de combinații pentru a beneficia ambele părți, din punct de vedere multiplu, la nivel de societate, dar și la nivel individual (fermieri, silvicultori, turism). Această abordare oferă servicii ecosistemice valoroase, cum ar fi purificarea apei și îmbunătățirea solului și crearea unor spații atractive de care oamenii se pot bucura;
- Dezvoltarea spațială ghidată a infrastructurii în afara zonelor sensibile, reducând astfel riscul fragmentării suplimentare a habitatelor.

Calitatea apei

România a adoptat și a raportat a doua generație de planuri de gestionare a bazinului hidrografic în temeiul Directivei-cadru a apei, iar Comisia Europeană a evaluat starea și dezvoltarea de la adoptarea primelor planuri de gestionare a bazinului hidrografic, inclusiv acțiunile sugerate în raportul EIR 2017. Cele mai semnificative presiuni asupra apelor de suprafață sunt presiunile difuze din deversările care nu sunt conectate la rețeaua de canalizare (25% din corpurile de apă de suprafață), poluarea difuză din apele uzate agricole (12%) și urbane (5%). Pentru corpurile de apă subterană, cea mai semnificativă presiune este poluarea difuză din agricultură și deversările care nu sunt conectate la rețelele de canalizare, ambele afectând 10% din corpurile de apă subterană. Cel mai important impact asupra apelor de suprafață este poluarea / îmbogățirea nutrienților (care afectează 27% din corpurile de apă de suprafață), urmată de poluarea organică (17%) și cel mai important impact asupra apelor subterane este poluarea chimică (care afectează 10% din corpurile de apă subterană). Au fost dezvoltate mai multe metode de evaluare între primul și al doilea plan de gestionare a bazinului hidrografic, inclusiv elemente de calitate fizico-chimică, elemente de calitate hidromorfologică și poluanți specifici bazinului hidrografic. Încrederea în evaluările stării ecologice s-a îmbunătățit pentru râuri și mai multe elemente de calitate biologică și elemente de calitate de susținere au fost utilizate pentru clasificarea stării în al doilea plan de gestionare a bazinului

hidrografic.

Apele de suprafață

Starea ecologică a corpurilor naturale de apă de suprafață - râuri monitorizate în Bega - Timiș - Bazinele Carașului.

În bazinele hidrografice Bega - Timiș - Caraș au fost evaluate 25 de corpuri de apă naturale - râuri, în total 1.005,89 km. Din cei 1.005,89 km monitorizați pentru potențial ecologic, distribuția pe lungimi în raport cu starea ecologică este următoarea: 882,86 km (87,77%) în stare ecologică bună și 123,03 km (12,23%) în stare ecologică moderată.

Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață foarte modificate (CAPM) - râuri monitorizate în bazinul hidrografic Bega - Timiș - Caraș.

În cadrul bazinului hidrografic Bega - Timiș - Caraș au fost evaluate 13 corpuri de apă foarte modificate - râuri însumând un număr de 478,91 km. Din cei 478,91 km monitorizați pentru potențialul ecologic, distribuția pe lungimi în raport cu starea ecologică fiind următoarea: 257,56 km (53,78%) au fost într-un potențial ecologic bun (FEB) și 221,35 km (46,22%) într-un potențial ecologic moderat (PEMO).

Potențialul ecologic al corpurilor de apă artificială de suprafață foarte modificate - monitorizat în bazinele Bega - Timiș - Caraș. În bazinul hidrografic Bega - Timiș - Caraș, a fost evaluat 1 corp de apă artificial (CAA) cu o lungime de 43,98 km. Din punctul de vedere al potențialului ecologic, toți cei 43,98 km (100%) se potrivesc potențialului ecologic moderat.

Apele subterane

Calitatea apei subterane din zona programului monitorizată în 2012 a determinat clasificarea stării corpurilor de apă subterană în „bună” și „slabă”, așa cum este prezentat în tabelul de mai jos.

Evenimente extreme legate de vreme și dezastre naturale

Categoria evenimentelor meteorologice extreme care ar putea provoca în România pagube importante sau chiar dezastre naturale include fenomene precum: ploi abundente / inundații, căderi de teren, diguri de gheață pe cursurile de apă, grindină, furtuni electrice, polei, avalanșă, furtuni, furtuni de zăpadă, uscăciune, valuri de căldură, valuri de frig. Conform datelor Fondului de asigurări pentru dezastre naturale (PAID), pentru România, cea mai mare expunere la dezastre naturale este asociată cutremurelor,

inundațiilor și alunecărilor de teren, care ar putea provoca pierderi umane și costuri economice ridicate în întreaga țară.

Clima

În zona transfrontalieră, clima este temperat-continentală, cu veri foarte calde, cantități mici de precipitații și ierni reci marcate de intervale neregulate cu furtuni puternice de zăpadă și încălzire frecventă. Unele influențe particulare au marcat teritoriul, respectiv: influența mediteraneană în județul Mehedinți cu contraste puternice între temperaturile de iarnă și de vară. Fenomenele extreme înregistrate și consecințele lor sunt relevante pentru zona de interes. Partea de sud a țării a fost afectată de furtuni de zăpadă, când se formează depuneri de zăpadă formate de vânturi puternice care suflă zăpadă. În unele zile s-a format polei, precum și ceață asociată cu chiciura. În ianuarie, precipitațiile medii lunare naționale, 59,1 mm, au fost cu 59% mai mari decât standardul climatic normal. Regimul precipitațiilor a fost predominant excedentar în jumătatea sudică a țării și în zone limitate din restul țării.

Predicții legate de vreme

Din perspectivă cantitativă, peste 90% din modelele climatice prevăd, pentru 2090-2099, secete severe în timpul verii, în România, în special în sud (cu abateri negative față de 1980-1990, de peste 20%). În ceea ce privește precipitațiile de iarnă, abaterile sunt mai mici, iar incertitudinea mai mare.

Terenurile agricole și vulnerabilitatea lor la schimbările climatice

În ceea ce privește datele de pluviometrie, peste 90% din modelele climatice prognozate pentru perioada 2090-2099 au relevat secete severe în timpul verii, în special în sudul și sud-estul României (cu abateri negative comparativ cu perioada 1980-1990, mai mult de 20%). În ceea ce privește precipitațiile din timpul iernii, abaterile sunt mai mici și incertitudinea mai mare. Agricultură reprezintă cel mai vulnerabil domeniu, studiile arătând următoarele aspecte.

Eroziunea și contaminarea solului

Conform datelor provizorii, diferite procese de pantă afectează 3.372.916 ha, dintre care 664.879 ha excesiv de puternic. Dintre acestea, suprafețe mari afectate de eroziune și alunecări de teren se găsesc și în regiunea de dezvoltare Vest (329238 ha), în care două dintre județele eligibile sunt situate (Caraș-Severin și Timiș). Alte procese naturale și / sau antropice care afectează calitatea solului sunt

consolidarea primară și / sau secundară, inventariată pentru 1.553.276 ha, din care consolidarea foarte puternică și excesivă pe 214.081 ha. Cele mai mari zone se găsesc în Regiunea de Dezvoltare Vest (32,4%).

Evenimente de poluare industrială și contaminare

În România, aproximativ 915 instalații industriale trebuie să aibă o autorizație conform IED61. În 2015, sectoarele industriale din România cu cele mai multe instalații IED au fost: creșterea intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor, cuprinzând 48%, urmată de sectorul gestionării deșeurilor (11%), produselor chimice (10,5%) și energetică (6,3%). Sectoarele industriale identificate ca contribuind la cele mai multe emisii în aer sunt: (i) sectorul energetic pentru toți poluanții, cu excepția compușilor organici volatili non-metanici (COVNM) și amoniac (NH₃); (ii) producția de metal pentru cadmiu (Cd), arsenic (As), crom (Cr), plumb (Pb), mercur (Hg), zinc (Zn) și dibenzodioxine policlorurate și dibenzofurani policlorurați (PCDD / F); (iii) „alte activități” (în special creșterea intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor și tratarea suprafeței) pentru NMVOC și amoniac; și (iv) gestionarea deșeurilor pentru mercur.

1.12 METODE DE EVALUARE

Raportul SEA va fi pregătit în conformitate cu „Manualul privind SEA pentru politica de coeziune 2007-2013”, aprobat de CE, care reprezintă un material de referință principal pentru întreprinderea SEA, care este încă valabil și rămâne recomandat pentru procesul de programare 2021-2027.

Manualul a fost aprobat în 2006 de către cele două direcții în cauză ale Comisiei Europene (DG Dezvoltare Regională și DG Mediu) ca material consultativ care este încă recomandat pentru aplicarea Directivei SEA în cadrul programării fondurilor structurale ale UE¹.

V. STRUCTURA RAPORTULUI SEA

Raportul SEA va aborda toate elementele specificate în anexa I la Directiva SEA.

Acesta va include următoarele elemente:
Sumar executiv

(j) un sumar non-tehnic al informațiilor furnizate la rubricile de mai jos.
Introducere

(a) o schiță a conținutului, principalele obiective ale planului sau programului și relația cu alte planuri și programe relevante.

Referințe de bază legate de mediu;

(b) aspectele relevante ale stării actuale a mediului și evoluția probabilă a acestuia

¹ <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/SEA%20Guidance.pdf>

fără punerea în aplicare a planului sau a programului;
(c) caracteristicile de mediu ale zonelor susceptibile de a fi afectate semnificativ;
(d) orice problemă de mediu existentă care este relevantă pentru plan sau program, inclusiv, în special, cele referitoare la orice zone cu o anumită importanță ecologică, cum ar fi zonele desemnate în conformitate cu Directivele 79/409 / CEE și 92/43 / CEE.

Obiective de mediu relevante și evaluarea strategiei propuse urmărite în documentul de programului:

(e) obiectivele de protecție a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau de stat membru, care sunt relevante pentru plan sau program și modul în care aceste obiective și orice considerații de mediu au fost luate în considerare în timpul pregătirii sale;

Efecte probabile semnificative asupra mediului preconizate, măsuri de atenuare propuse și pregătiri pentru monitorizare.

(f) efectele semnificative probabile asupra mediului, inclusiv asupra unor probleme precum biodiversitatea, populația, sănătatea umană, fauna, flora, solul, apa, aerul, factorii climatici, bunurile materiale, patrimoniul cultural, inclusiv patrimoniul arhitectural și arheologic, peisajul și relația dintre factorii de mai sus;

(g) măsurile prevăzute pentru prevenirea, reducerea și compensarea cât mai completă a eventualelor efecte adverse semnificative asupra mediului în urma punerii în aplicare a planului sau programului;

(h) o schiță a motivelor pentru selectarea alternativelor tratate și o descriere a modului în care a fost efectuată evaluarea, inclusiv orice dificultăți (cum ar fi deficiențe tehnice sau lipsa de cunoștințe) întâmpinate în compilarea informațiilor solicitate;

(i) o descriere a măsurilor preconizate privind monitorizarea.

VI. PROCEDURA SEA

6.1 CONSULTĂRI

Autoritatea de Management pentru Programul Interreg-IPA CBC România-Republica Serbia pentru perioada de program 2021-2027 dorește să aibă raportul SEA cât mai curând posibil, în conformitate cu decizia luată de Autoritatea competentă de mediu. Studiul SEA va fi furnizat pentru consultări către public și autoritățile de mediu relevante, în conformitate cu cerințele legislative naționale atât în Serbia, cât și în România.

VII. EFECTE DE MEDIU POSIBILE ASUPRA TERȚELOR ȚĂRI

Așa cum este subliniat în capitolul 3.1, Programul CBR Interreg-IPA propus pentru perioada de program 2021-2027 va avea probabil impact global pozitiv transfrontalier și nu este de așteptat să aibă impact transfrontalier negativ semnificativ care ar justifica atenția.

VIII. SURSE

<http://www.romania-serbia.net/>

<http://www.romania-serbia.net/wp-content/uploads/programming/Draft%20OP.pdf>

<https://danube-region.eu/about/the-danube-region/>

<https://danube-region.eu/projects-and-funding/eu-funding-instruments/> <https://www.euro-access.eu/>

<https://danube-region.eu/2020/09/save-the-date-9th-annual-forum-of-the-eusdr/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/

<http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/d3e42c68a072a75dbc279d807b8a2b72.pdf>

<https://www.mei.gov.rs/eng/news/607/189/335/details/the-third-revised-version-of-the-national-programme-for-the-adoption-of-the-acquis-communautaire-has-been-adopted/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2006/handbook-on-sea-for-cohesion-policy-2007-2013

https://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_ro_en.pdf <https://www.eea.europa.eu/countries-and-regions/romania>